

Naturvärdesinventeringen har genomförts under delar av säsongen, varför tolkningen av områdets växter är bristfällig. Det återstår också att mäta in värdefulla träd med högre noggrannhet och att genomföra fladdermus- och groddjursinventering.

Mot bakgrund av dessa brister och risken för mycket stora konsekvenser för områdets biologiska mångfald, kan någon samlad bedömning om konsekvenser på naturmiljön och ekosystemtjänster inte göras. Slutsatsen om små till måttligt negativa konsekvenser är därmed ogrundad.

- **Vattenmiljö, s.33-37**

Miljökvalitetsnormer för vatten

Planförslaget bedöms inte påverka möjligheterna att uppnå miljökvalitetsnormerna för vatten eftersom näringsämnen eller förorenande ämnen inte tillförs Mälaren-Görväln. Dagvatten ska hanteras så att markföroreningar inte sprids till omgivningen.

Synpunkt:

Redovisning saknas för hur utsläpp från planområdet påverkar utvecklingen av statusen i Mälaren, exempelvis genom kumulativa effekter.

Redovisning saknas även av hur mycket fartygstransporterna kommer att påverka miljön i Mälaren med sina utsläpp.

Dagvatten

Dammarna måste utformas täta på grund av föroreningarna i marken och dagvattendammarna på kajområdet behöver anläggas med hänsyn till vattennivån i Mälaren.

Synpunkt:

Det saknas en redovisning av konsekvenserna vid ett läckage i dammarnas tätskikt. Vi vill att det görs en utredning av hur man kan säkerställa att tätskikten förblir täta och riskerna vid läckage.

Spridningen av förorenat dagvatten har simulerats. Resultaten pekar på en kraftig utspädning av dagvatten i recipienten. Skälet till den snabba utspädningen är att dagvattenflödet är litet i förhållande till den vattenvolym som dagvattnet släpps till. De halter som kan förväntas i vattenmassan blir så låga att de inte bedöms innebära någon påverkan på de kvalitetsfaktorer som har betydelse för ekologisk och kemisk status.

Synpunkt:

Kajområdet som ligger i vattenskyddsområdets primära skyddszon "beräknas vara det område som ger störst föroreningspåverkan" (PM Dagvatten 7700969_2_6). Därför förutsätts "regelbunden och god städning av området" och att "anläggningen sköts på ett bra sätt".

Det är anmärkningsvärt att MKN för Mälarens vatten ska bero på vaga rekommendationer och personalens efterlevande av rutiner. Med anledning av de stora osäkerheterna kan därmed inte negativ påverkan på kvalitetsfaktorer för ekologisk och kemisk status uteslutas.

Gällande påverkan och konsekvenserna för vattenskyddsområdet visar resultatet av genomförda beräkningar att utspädningen vid Görväln och Lovön är minst 100 000 ggr. Av det skälet kommer de ämnen som sprids från dagvattenutloppet vara försumbart små varför ingen påverkan på dricksvattenintagen bedöms föreligga.

Synpunkt:

Den totala mängden föroreningar måste beaktas och vi kan inte heller se att man har tagit hänsyn till kumulativa effekter av de olika typer av utsläpp som kommer att ske till recipienten Mälaren.

Kylvatten (processvatten)

Utsläppet av tempererat processvatten bedöms inte påverka råvattenintagen vid Görvältn och Lovö. Temperaturen underskrider gällande gränsvärde och bedöms inte ge någon negativ påverkan på fisk.

Synpunkt:

Övrig biotopisk påverkan och andra effekter från varmvattenutsläpp, med anledning av områdets höga föroreningsbelastning måste också utredas.

Limnisk naturmiljö

I samband med arbeten på botten kan uppgrumling av sediment ske vilket kan spridas till omkringliggande områden med högre naturvärden.

Synpunkt:

Med hänvisning till att området är starkt förorenat är det ytterst allvarligt med uppgrumling av sediment, och slutsatserna om planens påverkan på miljön är därmed felaktiga. Vi anser att inga arbeten som riskerar att sprida sediment till Mälaren får tillåtas.

Vidare kan den ökade båttrafiken vid ett bygge av kraftvärmeverket antas medföra en kontinuerlig uppgrumling av sediment, vilket även detta är allvarligt och behöver utredas ytterligare.

Fysisk påverkan

Strandlinjen och bottenmiljön kommer att förändras något i och med att energihamnen anläggs. Bland annat kommer erosionskydd att läggas ut i strandlinjen och sanering av botten genom muddring kommer ske ut till cirka 20 meters djup.

Synpunkt:

Vi ifrågasätter att det är tillräckliga åtgärder för att säkra att inte Mälaren kan bli påverkad negativt. Bland annat riskerar nya sediment att tillföras botten från de intilliggande bottarna och deponierna. Muddring är i sig en riskabel operation som behöver utredas ytterligare. Med tanke på sjöbottens branta sluttning ifrågasätter vi också om muddring till 20 meters djup, d.v.s. bara närmast strandkanten, i så fall kan anses tillräckligt.

Strandskydd

Vid arbeten i vattenmiljön inom småbåtshamnensområde bedöms djur- och växtlivet i vattnet inte att påverkas negativt i någon större utsträckning mot bakgrund av nuvarande verksamhet och befintliga bottenförhållanden.

Synpunkt:

Då "den branta sluttningen på botten gör området svårt att filma" och "området förefaller svårt att provta med bottenhuggare" (Naturvärdesinventering i Mälaren 7701045_2_6) och inventering endast är utförd utanför det föreslagna hamnområdet, kan inga säkra slutsatser och bedömningar om djur- och växtlivets påverkan göras.

MKB – Samlad bedömning

Vid ett genomförande av planen kommer dagvatten och kylvatten att släppas ut från verksamheter inom planområdet.

Dock har inte skyfallsmodellen kunnat användas i aktuell utredning.

Sammantaget bedöms ett genomförande av planen medföra obetydliga till små positiva konsekvenser på vattenmiljön.

Synpunkt:

Vi anser att slutsatsen ”obetydliga till små positiva konsekvenser” inte kan sägas vara korrekt utan att bland annat en skyfallsutredning är genomförd. Dessutom har vi inte kunnat ta del av den refererade släckvattenutredningen, då den inte ingår i underlagen.

Dagvatten: Det har inte kunnat bekräftas att befintliga oljeavskiljare sköts som de ska i dagsläget varför det finns en risk att dagens föroreningsbelastning är högre än vad beräkningarna visar.

Synpunkt:

Verifiera funktion av oljeavskiljare.

- **Rekreation, s.37-39**

- Strandskydd*

Kontoret anser att ett upphävande av strandskyddet är motiverat utifrån det tredje av de särskilda skäl som anges i miljöbalken 7 kap. 18 c §: Strandskyddet inom ett område får endast upphävas om området behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området.

Den del av anläggningen som berörs av strandskyddet utgörs av en hamn som krävs för transport av bränsle vilket är nödvändigt för kraftvärmeverkets drift. Alternativa placeringar av kajen har utretts men dessa har avfärdats på grund av att strandlinjen där är instabil och medför risker, vilket beskrivs i MKB.

Synpunkt:

Med ”anläggning” i den mening som avses i ovan angiven lagtext ska förstås såväl kraftvärmeverket som dess tillhörande transportband och energihamn ingå. Stadsbyggnadskontoret och Stockholm Exergi har inte tillräckligt utrett om behovet av säkra tillgång och distribution av energi kan tillgodoses utanför området, exempelvis vid någon av Stockholms befintliga hamnar eller i anslutning till järnväg.

Bestämmelser om krav på alternativbeskrivning i MKB finns även i miljöbalken och i miljöbedömningsförordningen. Enligt 6 kap. 35 § 2 miljöbalken ska miljökonsekvensbeskrivningen innehålla uppgifter om alternativa lösningar för verksamheten eller åtgärden. Uppgifter om alternativa platser med en motivering till den valda lokaliseringen behövs för att lokaliseringsbestämmelsen i 2 kap. 6 § miljöbalken ska vara uppfylld. Av 17 § miljöbedömningsförordningen framgår att miljökonsekvensbeskrivningens innehåll ska avse uppgifter om

1. möjliga alternativa utformningar och skälen för den valda utformningen med hänsyn till miljöeffekter,
2. möjliga alternativa platser och skälen för valet av plats med hänsyn till skillnader i miljöeffekterna mellan den valda platsen och alternativen,
3. undersökta möjliga alternativ i fråga om teknik, storlek, omfattning, skyddsåtgärder, begränsningar, försiktighetsmått och andra relevanta aspekter och skälen för de val man som gjorts med hänsyn till miljöeffekter och
4. en redovisning av alternativa sätt att nå samma syfte, om länsstyrelsen under samrådet har begärt att miljökonsekvensbeskrivningen ska innehålla en sådan redovisning.

Det är alltså enbart skillnader i miljöeffekter som ska utredas mellan de olika platserna enligt miljöbalken. Ekonomiska aspekter och möjlighet till framtida bostadsförsörjning ska alltså inte vägas in. Lövsta tycks dock uteslutande ha valts eftersom det p.g.a. kraftiga föroreningar saknas möjlighet att bygga bostäder där, till skillnad från i Stockholms befintliga energihamnar. Denna typ av effektivitetsvinster kan inte motivera tillstånd för miljöfarlig verksamhet, upphävande av strandskydd och dispens från vattenskydds föreskrifter.

MKB – Samlad bedömning

Närhet till andra badplatser bedöms till viss del kompensera förlusten av aktuell badplats.

Synpunkt:

Med anledning av områdets kraftiga utbyggnad och befolkningsökning och det stora besökstrycket Lövstabadet har, anser vi att det kommer krävas flera badplatser i närområdet än i dag.

Parkplanen för stadsdelen Hässelby-Vällingby (Stockholms stad, 2015) anger att det inom 1000 meter ska finnas möjlighet till bad och båtliv, vilket vi inte ser kommer kunna uppfyllas vid genomförande av detaljplaneförslaget.

Planens genomförande kommer att innebära en upplevelsemässig förändring från rekreativ område till mer industripräglat område, dock finns strandpromenaden kvar och det kommer fortfarande vara möjligt att röra sig fritt över deponikullarna. Ur ett mer regionalt perspektiv bedöms åtgärden medföra måttliga negativa konsekvenser.

Synpunkt:

Utöver att de rekreativa värdena från Lövstabadet, båtklubben och RC-banan helt försvinner och möjligheter till ridning och skridskoåkning inskränks, sträcker sig planens negativa konsekvenser långt utanför planområdet. Exempelvis försämras de rekreativa värdena för Tempeludden och Riddersviks Engelska park, genom att störa utblickarna och vatten-kontakten därifrån och för Kyrkhamn med ökat buller och närheten till industrihamnen.

Planen påverkar även vyn och upplevelsen av golfbanan, Lövsta Koloniträdgårdsförenings kolonilotter och det nyanlagda elljusspåret. Att förlägga en omfattande industrianläggning mellan bebyggelsen och landsbygden förändrar hela områdets karaktär av semiurban zon, med successiv övergång mellan stad och landsbygd.

- **Buller, s.40-45**

MKB – Samlad bedömning

Vid ett genomförande av planen kommer det tillkommande bullret från det planerade kraftvärmeverket sannolikt att öka bullernivåerna i planens närområde.

Trafikbullret bedöms vid ett genomförande av planen vara i paritet med nulägesituationen och bedöms inte försvåra utbyggnad av bostäder vid Riddersvik.

Sammanfattningsvis bedöms konsekvenserna vid ett genomförande av planen som små med risk för måttligt negativa mot bakgrund av att gällande riktvärden för rekreativ område kan överskridas.

Synpunkt:

Med anledning av närområdets höga natur- och kulturmiljövärden som utgör en rekreativ målpunkt för hela Stockholmsområdet där Kyrkhamn utsetts till ett av stadens tystaste områden, är det inte relevant att enbart förhålla sig till Naturvårdsverkets allmänna riktlinjer för bullerspridning till ett friluftsområde. En ekvivalent ljudnivå under 40 dBA vardagar dagtid med enstaka högre momentanvärden gör det sannolikt inte till ett av Stockholms tystaste områden längre.

Exempelvis anges den beräknade ljudnivån (Externbullerutredning 7700959_2_6) vid "Vattenvyn vid vägen" till 25 dB om ingen lossning pågår i hamnen, men till 49 dB om tre lossningskranar används: 24 dB skillnad mot nollalternativet inga kranar.

Utredning av spridning av fartygsbuller till bostäder i Hässelby villastad vid transport till och från energihamnen tycks överhuvudtaget saknas, då fartygen antas vara anslutna till landström i bullerutredningen.

- **Utsläpp till luft, lukt, s.45-46**

Vid förbränningen i kraftvärmeverket kommer stoft att släppas ut. Stoft är ett begrepp som avser partiklar som kan hålla sig svävande fritt i luften. Partikelstorleken för stoft definieras generellt som störst till cirka 100 µm (mikrometer). Moderna förbränningsanläggningar med partikelavskiljning tar till huvuddelen bort partiklar (till utomhusluft) som är större än cirka 2,5 µm.

Synpunkt:

Enligt ett inlägg av Professor Alexander Lyubartsev vid Stockholms Universitet så har vi förstått att stoft består av partiklar av olika storlek och kemisk sammansättning. Även om större partiklar kan avskiljas, så släpps mindre partiklar < 2.5 µm ut. Och just dessa partiklar, som brukar kallas nanopartiklar, utgör de största hälsoriskerna. Det gäller speciellt för dem som bor i närheten och exponeras kontinuerligt. Enligt flera undersökningar kan diverse nanopartiklar inklusive kolnanorör bildas, som kan vara cancerogena vid kontinuerlig exponering. Vid förbränning av avfallsbaserat bränsle (sopor) kan man förvänta betydligt större andel av partiklar som innehåller inte bara kol men också en okontrollerad mängd av andra ämnen. För att göra några slutsatser om innehåll av arsenik, bly, kadmium, måste man veta hur mycket av dessa ämnen som finns i det "återvunna bränslet". Kan man verkligen garantera att ingen av dessa ämnen hamnar i soporna som förbränns och sedan släpps ut i luften som mikropartiklar?

Vi kräver därför att det görs en naturvetenskapligt grundad opartisk analys av miljö- och hälsokonsekvenser för utsläppen från kraftvärmeverket.

Lastbilstransporternas utsläpp till luft har beräknats utifrån ett normalbehov av cirka 16 lastbilar per dygn (5 560 stycken/år). Bidraget av luftföroreningar från lastbilstrafiken bedöms vara försumbar med avseende på påverkan på miljö kvalitetsnormerna och miljö kvalitetsmålen

Synpunkt:

Det verkar finnas olika uppgifter om hur många stora lastbilar med släp som ska trafikera Lövstavägen vid en normal drift av kraftvärmeverket. Enligt uppgifter vi fått från Stockholm Exergi så kommer verket vara avställt under tre månader varje sommar, på grund av låg belastning och underhåll. Vi efterlyser en mer korrekt bedömning av hur tät lastbilstrafiken förväntas bli med angivande av förväntad miljöbelastning.

Vi skulle också vilja ha en redovisning av miljökonsekvenserna när det blir stopp i fartygstrafiken och allt bränsle ska transporteras med lastbil.

Det bedöms inte uppstå några problem med lukt från anläggningen eftersom det bränsle som används inte luktar.

Synpunkt:

Påståendet om att bränslet som ska användas (RDF) inte luktar är mycket märkligt. Det finns ett stort antal rapporter om klagomål på lukt i förbindelse med hantering av RDF både från Sverige och andra länder. Även det tidigare samrådsunderlaget för avgränsningsområdet talar om åtgärder för att minimera spridning av lukt. Vi kräver därför en utredning som tar utgångspunkt i vad bränslet (RDF) kan förväntas innehålla och hur man ska kunna kontrollera det.

I Bullerutredningen (7700959_2_6) beräknas det på ett dygn hanteras 200 trasiga RDF-balar: Utöver risken för lukt måste därför även frågan om skadedjur beaktas.

MKB – Samlad bedömning

Sammanfattningsvis bedöms konsekvenserna vid ett genomförande av planen som obetydliga mot bakgrund av att tillkommande halter och deposition av luftföroreningar är låga och att gällande nivåer för miljö kvalitetsnormer, miljömål och kritisk belastning innehålls.

Synpunkt:

Spridnings och depositionsberäkningarna (7701126_2_6) redovisar högst depositioner för alla undersökta utsläppsämnen över Riddersviks natur och boende i Hässelby Villastad.

Även om gränsvärden och miljö kvalitetsnormer klaras innebär det odiskutabelt en försämring jämfört med nollalternativet. De kumulativa effekterna i närområdet måste också utredas.

Det redovisas heller ingenstans hur utsläpsövervakningen kommer att ske.

- **Spridn. av föroreningar från mark, grundvatten. & sediment, s.46-49**

Kvalificerad övertäckning används främst för att reducera utlakning och transport av föroreningar till recipienten och en sådan lösning skulle väsentligt reducera urlakning från den omättade zonen till grundvatten.

Synpunkt:

Eftersom omfattningen av lakvattensspridning från deponikullarna till Mälaren inte är känd och sannolikt dominerar utlakningen till recipienten från området kan den långsiktiga konsekvensen mycket väl bli en försämring, om genomförande av planen försvårar eller omöjliggör nödvändiga framtida saneringsåtgärder av deponiområdet.

Vi menar att det finns en stor risk att föroreningar från mark, även om den är täckt, kan spridas till Mälaren bland annat via de angränsande deponierna. Det måste utredas grundligt.

Energihamnen, egenskapsområde E i figuren ovan, har inte ingått i föreliggande riskbedömning eftersom resultat från provtagning inväntas. En första analys av typ av föroreningar och fördelning av föroreningar i egenskapsområde E visar att schaktning i kombination med in-situ behandling skulle kunna användas som en saneringsåtgärd här.

Synpunkt:

Det är allvarligt att energihamnen inte ingår i riskbedömningen då den ligger i vattenskyddsområdets primära skyddszon.

MKB – Samlad bedömning

Under förutsättning att efterbehandling av området genomförs i enlighet med rekommenderade åtgärdsförslag i den miljö tekniska markundersökningen kommer spridning av föroreningar från området att begränsas. Konsekvenserna med avseende på risk för spridning av föroreningar bedöms bli måttligt positiva på grund av Mälarens känslighet.

Synpunkt:

Vi är inte eniga i att man isolerat bara tar hänsyn till det så kallade anläggningsområdet. Vi anser att hela det ursprungliga planområdet innefattande deponierna måste beaktas vid en bedömning av risken för spridning av föroreningar.

- **Energi och klimat, s.49**

Sammantaget bedöms genomförandet av planförslaget att medföra måttliga positiva konsekvenser med avseende på energi och klimat.

Synpunkt:

Vi anser att dessa bedömningar är ogrundade med anledning av de redovisade bristerna avseende bränsle, transporter och CO₂-avtryck i detta yttrande.

- **Kulturmiljö, s.49-50**

Sammantaget bedöms genomförandet av planen medföra små negativa konsekvenser med avseende på kulturmiljö.

Synpunkt:

Vi uppfattar det här påståendet som direkt felaktigt och närmast stötande. I samrådsunderlaget för detaljplaneärendet för Riddersviks trädplantering (dnr 2013-11692) finns bl.a. två kulturhistoriska utredningar. Av utredningarna framgår sammanfattningsvis att området för Riddersviks gård som helhet (inklusive engelska parken) är utpekad som kulturhistoriskt värdefullt område av Stockholms stadsmuseum i museets kulturhistoriska klassificering. Tempeludden i engelska parken, som gränsar till området med deponihögarna, bedöms ha hög känslighet för förändring. Från Tempeludden kan man utsikt mot platsen för kraftvärmeverket.

(Beskrivning och kulturhistorisk värdering av byggnader vid Lövsta sopstation 7700990_2_6):

Bedömning av kulturhistoriskt värde av kvarvarande byggnader

I samband med den rivningsansökan som lämnades in 2006 och som omfattade stora delar av sopanläggningen, bedömde Stockholms stadsmuseum att Lövsta som helhet har stora samhälls- och stadsbyggnadshistoriska värden. Museiförvaltningen yrkade i sin tjänsteskrivelse att en antikvarisk inventering och utredning skulle genomföras av området som helhet innan några beslut om rivning skulle tas. Det är dock oklart om den utredningen gjordes.

Synpunkt:

Undersök om utredningen gjordes och redovisa vad den kom fram till.

(Stadsbyggnadskontoret 2008 "Förstudie för framtida markanvändning i Kyrkhamn-Lövsta"):

Kyrkhamn-Lövstaområdet utgörs av ett strandnära äldre odlingslandskap med flera fornlämningsmiljöer som skyddas enligt kulturminneslagen. Bebyggelsemiljön vid Kyrkhamn med tidiga arbetarbostäder, skola, m.m. har också ett stort kulturhistoriskt värde.

Synpunkt:

Då upplevelsen av stora kulturhistoriska värden utanför planområdet kommer störas kan inte konsekvenserna sägas vara små.

- **Landskapsbild, s.50-53**

Beroende på hur anläggningen utformas kan både positiva och negativa konsekvenser med avseende på landskapsbild uppstå.

Synpunkt:

Belägg för de påstådda positiva konsekvenserna saknas.

MKB – Samlad bedömning

Planerad verksamhet kommer att påverka områdets visuella karaktär, utblickar och vissa av dagens visuella värden som är kopplade till strandlinjen och vattenområdet. Graden av anläggningens påverkan på landskapsbild är beroende av anläggningens volym, utformning och materialval. Dock har platsen historiskt använts för stadens tekniska system och denna funktion kommer alltjämt att kvarstå med den planerade markanvändningen. Sammantaget bedöms genomförandet av planen medföra små negativa konsekvenser med avseende på landskapsbild.

Synpunkt:

Då området i dag främst fungerar och uppfattas som ett grönområde med mycket stora naturvärden, ser vi inga fördelar med att stärka och befästa dess tradition som soptipp och avfallsanläggning eller att bevara minnet av deponikullarnas övertäckta miljöskandal.

Det ska därtill understrykas att strandpromenaden, Lövstabadet och småbåtshamnen inte är utpekad för teknisk funktion i översiktsplanen och det är enligt planbeskrivningen "i nuläget inte klargjort hur mycket mark utanför planområdet som kan komma att påverkas vid ett genomförande av planen".

- **Risker, s.53**

Transport av farligt gods och brand

Den framtagna riskutredningen har identifierat risker både inom planområdet som kan påverka omgivningen och omgivningens påverkan på en verksamhet inom själva planområdet. Risker som kan påverka omgivningen är bland annat hanteringen av brand- och hälsofarliga ämnen inom planområdet som vid en eventuell brand skulle kunna innebära påverkan på omgivningen.

De mest sannolika riskerna som kan påverka en verksamhet inom planområdet bedöms vara en olycka med farligt gods längs Lövstaleden, ett deponigasutsläpp från närliggande deponier samt klimat- och väderrelaterade händelser såsom översvämningar och stormar. Däremot bedöms inte hanteringen av farliga ämnen inom planområdet påverka omgivningen eftersom avstånden till kringliggande byggnader är tillräckligt stora.

Synpunkt:

Eftersom bränder i värmeverk är relativt vanliga är det anmärkningsvärt att varken brandskyddsutredning och släckvattenutredning ingår i underlagen.

Vi kräver en mycket detaljerad och grundlig utredning av vad som skulle kunna hända, inklusive alla möjliga kombinationer av händelser, och konsekvenserna av detta. Det som annars riskeras är både hälsan för oss som bor här samt dricksvattnet till mer än 2 miljoner människor.

Ras och skred

Vid ett genomförande av planen kommer anläggningar att byggas på ytorna mellan deponikullarna.

Utifrån det underlag den geotekniska studien utgår ifrån bedöms totalstabiliteten för strandlinjen söder om och utefter västra deponin förbli oförändrad mot dagens läge.

I hamnen planeras kajen grundläggas på pålar och placeras parallellt med den norra stranden med marginal till deponiområde och påträffat släntberg. Detta gör det möjligt att klara stabiliteten dels för kajen i sig och dels för att undvika störningar längs deponiområdets strandområde, där skred tidigare inträffat.

Synpunkt:

Slutsatserna från den geotekniska studien är osäkra (PM, Geofysik 7700984_2_6), då koordineringen med tomtägarna var bristfällig och varken georadar eller refraktionsseismik gav några tydliga resultat. Vidare råder stor osäkerhet kring ledningar i marken kring återvinningscentralen och freonåtervinningen (PM Geoteknik 7700985_2_6).

Då totalstabiliteten, där skred tidigare inträffat, bedöms förbli oförändrad kräver vi en utredning av stabiliteten för hela det ursprungliga planområdet, inklusive deponierna.

Översvämning

Vid större regn såsom 100-årsregn kommer ledningssystemens kapacitet att överstigas och dagvattnet avrinna ytligt (varpå lokala översvämningar i lågpunkter sannolikt kommer att bildas). Genom att

byggnader och andra känsliga objekt placeras högt kan övriga ytor användas som sekundära avvattningsvägar då ledningssystemet går fullt.

Kajen är planerad att höjdsättas så att ingen avrinning får ske direkt till Mälaren från kajen. Den behöver således anläggas med en kant som hindrar vattnet och istället leder det till dammsystem väst. Vid extrema skyfall kommer detta att innebära risk för stående vatten även på kajen. När dammsystemens kapacitet överskrids, vid extrema skyfall, kommer vatten att brädda ut från dessa; från dammsystem väst direkt ut i Mälaren och från dammsystem öst åt sydost ut i Mälaren via ett befintligt vattendrag. Hur bräddning kommer att kunna ske är inte fastställt i dagsläget, antingen kan det ske ytligt eller via en anlagd bräddledning.

Synpunkt:

Ingenting nämns om risker vid översvämning eller bräddning av dagvatten. Det måste utredas.

Deponigas

Med förtätningen av markytan finns det en ökad risk att eventuell deponigas som tidigare ventilerats fritt ur marken ansamlas under byggnaden vilket kan leda till att ett gastryck byggs upp. Gasen kan också tvingas hitta nya vägar ut ur marken vilket kan leda till att den kan spridas till omgivningarna, i värsta fall på ett osäkert sätt. Det finns även en risk att gas tar sig in i byggnader, om inte rätt åtgärder vidtas.

Synpunkt:

Utred risken för brand eller explosion av deponigas och risker för Mälarens vattenkvalitet vid en eventuell katastrof.

Utred risker med markvandring av deponigas utanför planområdet, till följd av gastät kvalificerad övertäckning av planområdet.

Vi saknar den refererade deponigasutredningen, som borde ingå i underlagen.

MKB samlad bedömning

Ett genomförande av planen bedöms inte innebära någon ökad risk för någon av de fyra riskkategorierna om föreslagna åtgärder i de tre underlagsrapporterna vidtas.

Gällande de delar av planområdet som ligger under länsstyrelsens rekommenderade nivå för placering av bebyggelse kommer området att anpassas för hamnverksamhet och den planerade industrikajen konstrueras för att klara av översvämningar.

Konsekvenser vid ett genomförande av planen bedöms därför som obetydliga.

Synpunkt:

Riskbedömningen (7701091_2_6) beaktar endast vardagsrisker för normaldrift:

Vi efterlyser därför en separat katastrofutredning, då oförutsedda katastrofer kan få mycket stora konsekvenser för Stockholmsområdet som helhet

(Brand- eller ras av deponikullarna ut i Mälaren, exempelvis)

- **Ljusförhållanden och lokalklimat, s.57**

Kraftvärmeverkets högsta byggnadsdel kan få en höjd om cirka 69 meter. Därutöver medger planen en skorsten med cirka 120 meters höjd och två skorstenar om cirka 80 meters höjd. Verket är placerat så att skuggning inte drabbar någon bostadsfastighet.

Höga byggnader kan försämra vindförhållanden på marken i byggnadernas närhet. Anläggningen är dock inhägnad och inga bostäder eller allmänna platser finns i direkt anslutning varför eventuella konsekvenser av ökad vind är acceptabla.

Synpunkt:

Ökad vind anser vi är till nackdel för golfbanans driving-range.

- **Barnkonsekvenser, s.58**

Vid val av ersättningsplats för Lövstabadet behöver staden beakta aktuella krav på exempelvis tillgänglighet och säkerhet för barn. Utformning av ersättningsplatsen innebär därför sannolikt en förbättring mot idag vilket är positivt ur ett barnperspektiv.

Att markföreningar i området, som kan vara skadliga för barn, undersöks och omhändertas är positivt.

Synpunkt:

För att ersättningsbadet ska komma barnen i området till gagn är det en förutsättning att detta förläggs i absoluta närområdet. Dessa barnkonsekvenser är därför helt ogrundade innan ersättningsbadets placering och beskaffenhet fastställts.

Det är även barnen som kommer utsättas för mest kumulativa hälsoeffekter av att bo i närheten av värmeverkets utsläpp under sin uppväxt.

- **Övriga konsekvenser, s.58**

Inom planområdet finns mark och byggnader som staden upplåter med arrendeavtal eller hyresavtal. Planens genomförande innebär att avtalen sägs upp. Verksamheter som kan behöva flytta inom området eller till annat område är båtsällskap, uppställningsplats för fritidsbåtar, miniracingbana, paddock, föreningslokaler, materialupplag, freonåtervinning samt återvinningscentral.

Synpunkt: Även konsekvenser utanför planområdet måste beaktas: kolonilotter, elljusspår, golfbana, skridskoåkning, ridning och Tempeluddens utblickar.

- **Kommentarer och synpunkter till dokumentet: MKB Lövstaverket 7700866_2_6**

I de bilagor vi fick från Stadsbyggnadskontoret ingick dokumentet MKB. Vi refererar här några av de viktigaste synpunkterna vi har på det dokumentet, som inte redan tagits upp med hänvisning till planbeskrivningen (*text i kursiv refererar till MKB dokumentet*).

- **Nollalternativ**

I förlängningen medför nollalternativet att kapacitetsbrist kan uppstå i fjärrvärmenätet.

Synpunkt:

Saknas redogörelse för kapacitetssituationen i fjärrvärmenätet idag och framöver.

Vi anser att kapacitetssituationen i fjärrvärmenätet idag och framöver behöver utredas grundligt om påståendet om kapacitetsbrist ska ha någon bärighet. I denna utredning bör man även ta hänsyn till rationell och förväntad kapacitetsförbättring i fjärrvärmenätet genom exempelvis sammankoppling samt nödvändig förnyelse av fjärrvärmeledningar.

- **Alternativ lokalisering**

De alternativ som har studerats djupare är att bygga ut/om kraftvärmeverket i Hässelby eller Igelstaverket i Södertälje, eller att bygga ett helt nytt kraftvärmeverk i Nynäshamn/Norvik, Lövsta, Energihamnen i Värtan, Hagby eller Sofielund.

Synpunkt:

Miljökonsekvensbeskrivningen ska innehålla bl.a. en sammanfattning av de överväganden som har gjorts, vilka skäl som ligger bakom gjorda val av olika alternativ och eventuella problem i samband med att uppgifterna sammanställdes (6 kap. 11 § miljöbalken).

Vi har noterat att det saknas detaljerade utvärderingar av alternativa lokaliseringar:

- a. Hur har utvärderingen gått till?
- b. Detaljerade motiveringar, inklusive ekonomiska faktorer?

Det finns flera platser i och vid Stockholms industrihamnar/större hamnar som inte verkar ha undersökts och vi ifrågasätter därför slutsatserna kring de undersökta alternativen. Enligt vår uppfattning verkar det inte ha funnits en genuin avsikt att finna ett genomförbart alternativ till Lövsta.

Man har inte heller i tillräcklig omfattning utrett alternativa metoder för att möta det påstådda behovet av fjärrvärme och el. Med hänsyn till att förbränning av importerat RDF skapar en överkapacitet för plastförbränning som inte är i linje med EU:s långsiktiga mål¹ är alternativa metoder särskilt viktiga.

Vi anser sammanfattningsvis att lokaliseringsutredningen är bristfälligt utförd och att den därför inte kan ligga till grund för ett tillståndsbeslut.

- **Konsekvenser vid planförslag, Konsekvenser bostäder**

Under maxfall (Fall 1) beräknas riktvärdet för den ekvivalenta ljudnivån under natt (40 dBA) vid bostäder innehållas vid samtliga beräkningspunkter utom en, utan att någon som ljuddämpning antas. Den helt dominerande bullerkällan är lossning av bränsle. Riktvärdet innehålls vid samtliga beräkningspunkter om kranarna ljuddämpas med 2 dB vilket kan ske genom val av specifik utrustning, avskärning, inbyggnad av specifika ljudkällor etc.

Därmed bedöms maximala ljudnivåerna nattetid (22–06) vid bostäder under normal drift inte överstiga 55 dBA annat än möjligen vid enstaka tillfällen.

Synpunkter:

Med utgångspunkt i att Lövsta är en mycket tyst plats, speciellt nattetid, kan vi inte acceptera störande ljudnivåer vid bostäder ens vid enstaka tillfällen. Vi förutsätter därför att kranar och annan utrustning förses med ljuddämpande utrustning och/eller byggs in för att dämpa ljud.

[1] Meddelande från Kommissionen till Europaparlamentet, Rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt regionkommittén; en europeisk strategi för plast i en cirkulär ekonomi, {swd(2018) 16 final}

- **Miljöpolitisk synpunkt på målet med detaljplanen**

Vi delar inte uppfattningen att växthusgasutsläppen från Lövstaverket är låga. Vi delar inte heller Stockholm Exergis uppfattning att man gör miljön en tjänst genom att elda med RDF.

Runt 28,5 miljoner ton plastavfall produceras i EU varje år. Mindre än 30 % av detta avfall samlas in för återvinning. I EU är potentialen för återvinning av plastavfall fortfarande till stor del outnyttjad. Efterfrågan på återvunnen plast i EU uppgår bara till c:a 6 procent, medan förbränningen uppgår till 39 procent. 95 procent av plastens värde förloras efter engångsanvändning.

Investeringar i ny kapacitet för plaståtervinning bromsas av låga utsikter till lönsamhet. Plastproduktion och förbränning av plastavfall genererar globalt ca 400 miljoner ton koldioxid per år. RDF är inte förnybar energi utan består tvärtom till stor del av fossilt bränsle, som har producerats i andra länder i en process som också kräver energi. Genom att bygga ett kraftvärmeverk som till stor del eldas med importerat avfall som Stockholm Exergi får betalt för, skapar man ekonomiska incitament som bromsar utvecklingen av återvinning i övriga Europa i en tid där plastproduktionen bara ökar. Därmed bidrar Sverige till att EU:s långsiktiga klimatmål inte uppnås. EU-kommissionen har lagt fram förslag på nya regler om avfallshantering. De inbegriper bl.a. mål för att undvika överkapacitet i infrastrukturen för behandling av blandat avfall som t.ex. förbränning. Enligt vår mening skapar Lövstaverket en sådan överkapacitet för sopförbränning som inte ligger i linje med EU:s miljömål. Om man bortser från ev. framtida ekonomiska styrmedel (som är att vänta förr eller senare) är sopsopningen idag en lönsam verksamhet. Det är dessutom ett billigt sätt för länder som inte kommit så långt med återvinningen att bli av med sina sopor, och motverkar en sund industriell utveckling där soporna produceras. Även ur en miljöpolitisk synvinkel bör Stockholms stad sammanfattningsvis överväga alternativ till Lövstaverket.

- **Punkter som behöver utredas ytterligare:**

- Vi anser att det behöver göras en ny och grundlig utredning av alternativen till uppförande av ett nytt kraftvärmeverk med tillhörande energihamn i Lövsta.
- Vi anser att det behöver göras en grundlig utredning av samtliga tänkbara konsekvenser för miljön av hur samverkan mellan planområdet och de angränsande deponierna fungerar, inklusive sjöbotten och invallning, grundvattenströmmar och Mälarens rörelser, samt hur det påverkas av bland annat vibrationer, vattenströmmar och vågor från fartyg.
- Vi anser att det behövs en utredning av spridning av fartygsbuller.
- Vi menar att det finns en stor risk att föroreningar från mark, även om den är täckt, kan spridas till Mälaren bland annat via de angränsande deponierna. Det måste utredas grundligt.
- Vi efterlyser en grundlig oberoende utredning av hållbarheten med att använda RDF.
- Det framgår inte av planen hur stora de totala växthusgasutsläppen blir. Påståendet om låga växthusgasutsläpp är därför tveksamt och bör korrigeras med korrekta siffror efter noggrann utredning.
- Vi vill att det görs en utredning av hur man kan säkerställa att tätskikten i dagvattendammarna förblir täta och riskerna vid läckage.
- Vi kräver att det görs en naturvetenskapligt grundad opartisk analys av miljö- och hälsokonsekvenser för utsläppen från kraftvärmeverket.
- Vi efterlyser en mer korrekt bedömning av hur tät lastbilstrafiken förväntas bli med angivande av förväntad miljöbelastning.
- Vi skulle också vilja ha en redovisning av miljökonsekvenserna när det blir stopp i fartygstrafiken och allt bränsle ska transporteras med lastbil.
- Vi kräver en utredning som tar utgångspunkt i vad bränslet (RDF) kan förväntas innehålla och hur man ska kunna kontrollera det.
- Kapacitetssituationen i fjärrvärmenätet idag och framöver behöver utredas grundligt om påståendet om kapacitetsbrist ska ha någon bärighet. I denna utredning bör man även ta hänsyn till rationell och förväntad kapacitetsförbättring i fjärrvärmenätet genom exempelvis sammankoppling samt nödvändig förnyelse av fjärrvärmeledningarna.
- Vi begär en grundlig utredning av hur utsläpp från planområdet påverkar utvecklingen av Mälaren avseende ekologisk och kemisk status.
- Den ökade båttrafiken vid ett bygge av kraftvärmeverket kan antas medföra en kontinuerlig uppgrumling av sediment, vilket även detta är allvarligt och behöver utredas ytterligare.
- Muddring är en riskabel operation. Behöver utredas ytterligare.
- En relevant skyfallsmodellering för dagvatten måste genomföras.
- Vi vill också att konsekvenserna för det rörliga friluftslivet, både på land och på vatten/isen utreds ytterligare.
- Vi vill även att påverkan på kultur-, natur- och rekreationsvärdena i Riddersviks engelska park utreds.

Med vänliga hälsningar

Hej!
Tack så mycket för ert mejl. Vi tar med era synpunkter i samrådsprocessen, som gäller vår ansökan om miljö tillstånd.
Med vänliga hälsningar
Daniel på Stockholm Exergi

-----Original Message-----

From: [REDACTED]
Sent: keskiviikko 15. toukokuuta 2019 19.11
To: Lovsta <lovsta@stockholmexergi.se>
Subject: VÄRMEVERK I LÖVSTA

Har ni fullständigt tappat all sans? Ska ni bygga ett stort svart j-a fabriksmonster mitt i vårt rekreativsområde?

Som sen skall servas att en intensiv trafik av stora tankbåtar som ju måste gå i skytteltrafik till monstret.

Hitta ett bättre ställe att bygga på!

Tänker ni alls på alla människor som bor och använder sig av området. Nu skall det dessutom byggas många nya bostäder i Riddersviksområdet. Så dom får också en framtid i ett fabriksområde?

Det här ser ju ut som nåt från engelska industrialismen på 1800-talet. Ni skall bara skämmas!

[REDACTED]
HÄSSELBY

-----Original Message-----

From: Lovsta

Sent: tiistai 11. kesäkuuta 2019 13.58

To: [REDACTED]

Subject: RE: Protest mot kraftvärmeverket i Lövsta

Hej!

Tack för ert mejl och era synpunkter, vi hanterar detta som ett samrådsyttrande.

Vänliga hälsningar

Daniel på Stockholm Exergi

-----Original Message-----

From: [REDACTED]

Sent: maanantai 10. kesäkuuta 2019 19.50

To: stadsbyggnadskontoret@stockholm.se; Lovsta <lovsta@stockholmexergi.se>

Subject: Protest mot kraftvärmeverket i Lövsta

Diarienummer 2017-09500

Vi anser det totalt olämpligt att lägga en så stort värmeverk så nära tät bebyggelse Miljön kommer bli helt förstörd i Hässelby.

Ett värmeverk som ska förbränna sopor bör placeras lågt från permanent boende.

Både Lövsta sopförbränning och SAKAB lades ner för att rädda miljön när bla Backlura fick tät bebyggelse.

Nu byggs och planeras för ännu mer bostäder i Hässelby villastad Trafiksituationen genom Vällingby, Hässelby är redan nu ansträngd och har inget utrymme för så tung trafik som det då kommer att bli.

Dessutom är Mälarens vatten på platsen i stor fara.

Sjöbottnen bör ej röras upp eftersom där finns gamla föroreningar.

Samtidigt är Lövstaområdet ett viktigt naturområde som skulle gå totalt förload.

Buller från bilar o båtar på väg med sopor samt utsläpp från värmeverket förstör Området för all framtid.

Protest från

[REDACTED]

Skickat från min iPad

-----Original Message-----

From: larssjim [mailto:kundservice@stockholmexergi.se]
Sent: torstai 13. kesäkuuta 2019 14.07
To: Lovsta <lovsta@stockholmexergi.se>
Subject: Fwd: Nytt kraftvärmeverk vid Lövsta.

Vidarebefordrat av: larssjim, 2019-06-13 14:03:36 _____

Från: [REDACTED]
Datum: 2019-06-10 16:05:20
Till: Kundservice@stockholmexergi.se
CC: Stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
Ämne: Nytt kraftvärmeverk vid Lövsta.

Hej!

Jag bor sedan 44 år i närheten av Lövstafjärden på Färingsö. Det är med den största förvåning jag nu läser om planerna på ett nytt kraftvärmeverk vid Lövsta, alldeles intill ett av Stockholms tystaste områden. Där finns bland annat havsörn och man planerar för det ska bli ett nytt naturskyddsområde.

Att ens komma på tanken att placera en så miljöstörande verksamhet i detta område, med risk för att riva upp farliga gifter i Mälarens bottensediment och att dessutom projektera för förbränning av bland annat sopor från olika håll är helt ofattbart! Vi som bor vid den östra sidan av Färingsö har åratals erfarenhet av följderna av dylik verksamhet på Lövsta och jag protesterar kraftigt mot detta galna projekt!

[REDACTED]
Färingsö

From: Lovsta
Sent: maanantai 10. kesäkuuta 2019 8.53
To: [REDACTED] >
Subject: RE: Diarienummer 2017-09500

Hej!
Tack för ditt mejl och dina synpunkter, vi hanterar detta som ett samrådsyttrande.
Vänliga hälsningar
Daniel på Stockholm Exergi

From: [REDACTED]
Sent: lauantai 8. kesäkuuta 2019 18.50
To: stadsbyggnadskontoret@stockholm.se; Lovsta <lovsta@stockholmexergi.se>
Subject: Diarienummer 2017-09500

Detta är en ur miljösynpunkt en dålig idé ur alla tänkbara perspektiv.

Att ta bort en badplats som många nyttjarsom ligger på gång och cykelavstånd övergår mitt förstånd. badet är redan litet och det förslag som ligger som ersättning är ännu mindre.

Dessutom med transporter på vatten där det tas dricksvatten (dessa fartyg är inte de mest miljövänliga heller) och långtradare på vägarna.

Jag kräver att denna satsning omgående läggs ned till förmån för en framtidssäkrad klimatneutral lösning med förnyelsebar energi och som inte bidrar till försämrad livskvalitet för boende, miljöförstörning och klimatpåverkan.

Med vänlig hälsning

[REDACTED]

Skickat från min Xperia-smartphone från Sony

From: Lovsta
Sent: perjantai 24. toukokuuta 2019 14.03
To: [REDACTED] >
Subject: RE: Protest mot kraftvärmeverket i Lövsta

Hej!
Tack för ditt mejl och dina synpunkter, vi hanterar dem som ett samrådsyttrande.
Vänliga hälsningar
Daniel på Stockholm Exergi

From: [REDACTED]
Sent: torstai 23. toukokuuta 2019 19.37
To: Lovsta <lovsta@stockholmexergi.se>
Cc: [REDACTED]
Subject: Protest mot kraftvärmeverket i Lövsta

Diarienummer 2017-09500

- Jag protesterar mot att ni vill bygga ett kraftvärmeverk i Lövsta, för att det kommer att förstöra omgivningen helt med sin förskräckligt jättestora höga byggnad på 68 m och tillika skorsten på 102 m.
- Jag protesterar mot att ni vill riskera vårt dricksvatten i Mälaren genom byggandet av kraftvärmeverket.
- Jag protesterar mot att ni kommer att vilja köra ett större antal lastbilar med aska per dag på våra redan trånga vägar.
- Jag protesterar mot att ni vill ta bort hamnen för Lövsta båtsällskap och vinteruppläggnings för varvsföreningen. Föreslagna osäkra alternativ är absolut inte godtagbara.
- Jag protesterar mot att ni vill lägga ned Lövstabadet. Föreslaget alternativ är absolut inte acceptabelt.
- Jag protesterar mot att ni kommer att förstöra det tidigare orörda rekreativområdet i Kyrkhamn.
- Jag företräder även några blivande bostadsägare i Riddersviksområdet, som nyligen tecknat sig för en bostad utan att känna till dessa planer och nu ser hur deras planerade bostäder kommer att sjunka i värde.

[REDACTED]

Tillika
Kassör i Kantmyntans Samfällighet i Hässelby Norra villastad med 52 medlemmar

Samråd Lövsta
Miljötillstånd

1. Försiktighetsprincipen måste tillämpas med tanke på alla omfattande Risker.
2. Med tanke på att vattenintaget förser 2 miljoner stor Stockholmare Med färskvatten så bör inte detta viktiga riskeras.
3. Med tanke på instabiliteten i omkringliggande jordmassor och att noggranna Geologiska undersökningar inte genomförts eller redovisats på ett tillfredställande sätt så kan man inte bortse ifrån riskerna med vågskvalp och vibrationer från stora fartyg som kan sätta lerlager i rörelse.
4. Värmeverket kommer att eldas med soppor från England bland annat, Brexit?
5. Många frågetecken: Kommer soporna färdigsorterade från de olika Leverantörerna eller sorteras de på plats?
6. Tre fartyg kommer under ett dygn passera genom Mälaren och lastbilar Kommer att frakta restprodukter 1 per timme på redan starkt trafikerade vägar. Alla transportmedlen drivs med smutsig olja. Man måste även beakta bygg-Transporter som kommer att äga rum under en längre byggperiod.
7. Hässelby kommer att bli det nya Afrika där sopor dumpas godtyckligt.
8. Det planerade läget av värmeverket är ej noga genomtänkt eftersom det är Lång väg till konsumenter Hässelby är ett typiskt villaområde som ej är planerat För fjärrvärme.
9. Den planerade utbyggnaden av stor Stockholm kommer inte att ske i Hässelby Som kan betraktas som fullbyggt.
10. Det var ett dåligt samråd där tillfredställande svar på frågor ej kunde givas. Dessutom sknades det folk med rätt kunskap. Samrådet bör göras om.

Avslag yrkas på rubr.
Miljötillstånd.

Mvh. Bengt Hennings

Söravindsv. 95

16574 Hässelby

Bengt Hennings

From: Lovsta
Sent: maanantai 10. kesäkuuta 2019 10.14
To: [REDACTED]
Subject: RE: dnr 2017-09500 lövstaverket.....

Hej!
Tack för ditt mejl och dina synpunkter, vi hanterar detta som ett samrådsyttrande.
Vänliga hälsningar
Daniel på Stockholm Exergi

From: [REDACTED]
Sent: sunnuntai 9. kesäkuuta 2019 22.52
To: Lovsta <lovsta@stockholmexergi.se>
Subject: VB: dnr 2017-09500 lövstaverket.....

Skickades från [E-post](#) för Windows 10

Från: [REDACTED]
Skickat: den 9 juni 2019 22:46
Till: stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
Ämne: dnr 2017-09500 lövstaverket.....

Med anledning av samrådshandlingar i ärendet vill jag framföra följande synpunkter.

Jag instämmer i de synpunkter som föreningen Rädda Lövsta framfört. Därutöver vill jag anföra följande synpunkter.

I de alternativ som övervägts saknas miljöaspekterna varför det inte går att avgöra vilket alternati som är det från helhetssynpunkt bästa.

Med hänsyn till att vindfrekvensen till nära hälften är sydliga till västliga uppstår vinddrivna ytströmmar upp mot vattenverket vid Görveln. Därmed kan det finnas risk att uppgrumlade kolloider/nanopartiklar från muddring och båttrafik kan nå råvattenintaget och störa vattenproduktionen. Detta bör klarläggas.

Det saknas redovisning av riskerna för vilka risker för driftsstörningar som kan finnas och den miljöpåverkan som sådana kan medföra.

Vibrationer som kan uppstå under byggskedet och vid senare drift i hamnverksamheten och av båttrafiken bör klarläggas och i vilken utsträckning de kan påverka stabilitet och medföra rasrisker.

██████████
Ägare till ██████████
Medlem i föreningen Rädda Lövsta

Skickades från [E-post](#) för Windows 10

-----Original Message-----

From: [REDACTED]
Sent: maanantai 10. kesäkuuta 2019 22.37
To: stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
Cc: Lovsta <lovsta@stockholmexergi.se>
Subject: Betr. Nytt kraftvärmeverk i Lövsta - Diarienummer 2017-09500

Hej,

Hade tyvärr inte möjlighet att närvara vid informationsmötet om det planerade kraftvärmeverket den 15 maj. Men har genom tidningar och annan information läst om planerna som vi anser, liksom många med oss, kommer att ha stor negativ påverkan på närområdet.

Den jättestora och fula anläggningen skulle hamna intill naturreservatet Kyrkhamn och dessutom intill det naturreservat som sträcker sig från Hässelby till Görväln. Detta är ett mycket naturskönt område och mycket populärt rekreativområde för boende i Västerort/Järfälla. Här finns också en del fornminnen. De höga skorstenarna kommer att förfula inte bara naturreservatet utan också utsikten från både Riddersvik och fornborgen Gåseborg och egentligen hela nejden.

Badplatsen "Lövstabadet" som är den bästa badplatsen i Hässelby kommer att försvinna. För att inte tala om vad alla transporter till och från anläggningen innebär för området. Inte blir det någon lugn oas som nu, vilken man idag säger är den tystaste platsen i Stockholm.

Och skulle nya ledningar behöva dras från Lövsta till husen i Hässelby Strand/Hässelby gård?

MEN det mest oroande är att kraftvärmeverket kommer att ligga nära vattenverket i Görväln, som förser hela norra Stockholmsområdet med vatten. Förstår att man naturligtvis har tänkt på detta i planeringen, men är detta bygge värt riskerna att förstöra dricksvattnet för Stockholmsborna??

Med hänsyn till ovanstående vill vi därför ansluta oss till protesterna mot planerna på kraftvärmeverket i Lövsta.

Med vänlig hälsning

From: Lovsta
Sent: maanantai 10. kesäkuuta 2019 10.22
To: [REDACTED]
Subject: RE: D:nr 201709500

Hej!
Tack för ditt mejl och dina synpunkter, vi hanterar detta som ett samrådsyttrande.
Vänliga hälsningar
Daniel på Stockholm Exergi

From: [REDACTED]
Sent: sunnuntai 9. kesäkuuta 2019 23.47
To: Lovsta <lovsta@stockholmexergi.se>; stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
Subject: D:nr 201709500

Hej!
Jag anser det är en dålig idé att bygga ett kraftvärmeverk vid Lövsta!
Vad kan tänkas finnas i marken och i den sjöbotten som då kommer att muddras(?).....

Bara misstanken om att det finns minsta risk för dricksvattnet kan drabbas borde räcka!

Satsa i stället på att bygga nytt vid Värtan!

Med vänlig hälsning,

[REDACTED]

From: Lovsta
Sent: maanantai 27. toukokuuta 2019 8.43
To: [REDACTED]
Subject: RE: Protest mot kraftvärmeverk i Lövsta

Hej!
Tack för ditt mejl och din synpunkt, vi hanterar den som ett samrådsyttrande.
Vänliga hälsningar
Daniel på Stockholm Exergi

From: [REDACTED]
Sent: perjantai 24. toukokuuta 2019 19.26
To: stadsbyggnadskontoret@stockholm.se; Lovsta <lovsta@stockholmexergi.se>
Subject: Protest mot kraftvärmeverk i Lövsta

Härmed vill jag protestera mot planerna av kraftvärmeverket i Lövsta !!!
Diarienummer 2017-09500
Hälsn. [REDACTED]
[REDACTED]

Hej!
Tack för ditt mejl och ditt yttrande, vi hanterar detta som ett samrådsyttrande och det här är en bekräftelse på tre mejl från dig med samma innehåll.
Vänliga hälsningar Daniel på Stockholm Exergi

From: [REDACTED]
Sent: perjantai 7. kesäkuuta 2019 9.53
To: Lovsta <lovsta@stockholmexergi.se>
Subject: Yttrande samrådshandlingar

YTTRANDE ÖVER SAMRÅDSHANDLINGAR FÖR DETALJPLAN OCH MILJÖTILLSTÅND
Dnr 2017-09500; Lövistaverket, del av fastigheten Hässelby villastad 36:1.
Skickat från min iPhone

Hej!
Vänligen återkoppla och bekräfta att ni fått mitt yttrande.

Hälsningar

YTTRANDE ÖVER SAMRÅDSHANDLINGAR FÖR DETALJPLAN OCH MILJÖTILLSTÅND Dnr 2017-09500; Lövstaverket, del av fastigheten Hässelby villastad 36:1.

Inlaga mot kraftvärmeverkets nya placering i Lövsta naturreservat.

Jag har ett antal frågor angående underlaget för samråd av ansökan för anläggandet av Kraftvärmeverket och hamn m.m i direkt anslutning till Lövsta naturreservat.

Jag är upprörd över era planer att förstöra ett av stadens tystaste platser med känslig vattentäkt och vackert naturområde med en båttrafik med 300 stora båtar varje år som ska föra importerat avfall för förbränning till ett stort kraftvärmeverk.

Jag har redan haft bullerproblem i min bostad i samband med att förbifart Stockholm som drev båttrafik på nätterna med helt oreglerade bullernivåer i Mälaren. Jag fick följande svar från kommunen/transportstyrelsens Annika Lindell.

Från: Lindell Annika <Annika.Lindell@transportstyrelsen.se>

Datum: 7 november 2018 14:34:35 CET

Till: [REDACTED]

Kopia: "Viggo.norrby@stockholm.se" <Viggo.norrby@stockholm.se>, Ramstedt Henrik <henrik.ramstedt@transportstyrelsen.se>

Ämne: SV: Buller från sjöfart, Lambarö

Hejsan!

Jag heter Annika Lindell och jag arbetar på Transportstyrelsen. Jag har fått din fråga angående buller från sjöfart vid Lambarö från Stockholms stads miljöförvaltning och jag ska försöka besvara den.

Sjöfartsverket är farledshållare och ansvarar för farleden. Befintliga farleder har dock inte genomgått någon prövning i vilken miljöpåverkan har utretts. För nytillkommande farleder har det skett en förändring i detta avseende genom att nya farleder ska "inrättas" och i prövningen för detta ingår att utreda miljöpåverkan och beskriva denna i en så kallad miljökonsekvensbeskrivning. (För närvarande pågår arbete med att inrätta en ny farled från Landsort in till Södertälje och Sjöfartsverket tar då fram en miljökonsekvensbeskrivning över miljöpåverkan.)

Vad gäller regler för buller kan sägas att det inte finns några regler som säger hur mycket det får bullra från fartyg i farleder. För buller från fartyg i hamnar regleras ofta bullernivåerna genom tillstånd – men det är alltså så att tillståndet endast begränsar bullret i hamnen, inte farlederna till och från hamnen (möjligtvis kan en liten del av farleden ingå i tillståndsprövningen). Vad gäller buller ombord på fartyget så finns det regler som rör arbetsmiljön ombord, exempelvis hur mycket det får bullra i maskinrum etc.

I området i runt Hässelby finns flera verksamheter som är aktiva och som genererar en hel del fartygstrafik i det aktuella området, exempelvis har det byggts tre temporära hamnar runt Hässelby för arbetet med förbifart Stockholm där massorna lastas ut med fartyg. Vidare finns bland annat Cementas verksamhet i Bålsta.

Om man vet vad det är för fartyg som genererar bullret och till vilken verksamhet det är knutet kan möjligen en kontakt med verksamhetsägaren vara intressant för att diskutera bullerfrågan och för att höra om/hur den har tagits omhand.

Sjöfartsverkets lotsområde har bäst lokalkunskap när det gäller farlederna och det aktuella området omfattas av lotsområdet Södertälje. Chefen för lotsområdet heter Susanne Tolppola och nås på tel 0771-630635.

Det finns således vare sig nationella eller internationella krav på buller från fartyg, men om det är så att fartyget är identifierat kan man kontakta Transportstyrelsen som då kan se vad det är för fartyg. Transportstyrelsen kan möjligen även besöka det för att se hur man arbetar med buller från fartyget och hur man skulle kunna minska fartygets bullerpåverkan för omgivningen om det är så att bullret beror på ovarsamhet. Man kontaktar då Transportstyrelsen genom sjofartstillsyn@transportstyrelsen.se

Med vänlig hälsning,
Annika Lindell

Sektionen för miljö
Sjö- och luftfartsavdelningen
Transportstyrelsen

Tel. 010 495 3699

Detta står i strid mot era egna uppgifter där man får uppfattningen att det finns reglerade riktvärden för buller på fjärdarna mellan hamnarna men således verkar det saknas bullerreglering ute på vattnet! Frågan är också om fraktfartygen även kommer att köras (inte bara lossas) på nätterna men det har vi inte fått något svar på. Eller var skeppen ska förvaras när de står i kö för att lossas. Vad har ni för planer angående detta bullerproblem? Med 300 skepp i trafik kommer både djur (ännu starkare buller i vatten) och människor att påverkas starkt. Vad har ni för åtgärdsplaner?

Här nedan är svar från Daniel på Stockholm energi:

Hej!

Här kommer svar på dina frågor. För din kännedom så kommer dina frågeställningar och våra svar att bli en del av samrådsprocessen.

Bränsletransporter sker under driftsäsong det vill säga höst, vinter och vår. Under en period varje sommar står anläggningen helt stilla och då förekommer inga bränsletransporter. I början av hösten och i slutet av våren går anläggningen med lägre last och därmed lägre bränsleförbrukning vilket ger något glesare bränsletransporter. Vi räknar med ungefär en båt per dag.

Vad det gäller din fråga om landström, så är det en förutsättning för att projektet kommer att genomföras.

Och avslutningsvis din undran om båtar kommer att tillåtas lossa nattetid. Det vanligaste är att miljötillstånd förenas med villkor om att störande buller inte får uppstå. Det finns riktvärden som är framtagna för att säkerställa detta och det vanliga är att man hänvisar till dessa. I dessa riktvärden är bullerkraven skärpta på helger och kraftigt skärpta nattetid. Kraven ska vara uppfyllda vid bostäder och vissa andra verksamheter. Lossning nattetid beror på om man kan lossa utan att överskrida dessa riktvärden.

Hoppas detta var svar på dina frågor. Du kan självklart alltid kontakta oss om du har fler funderingar.

Vänliga hälsningar

Daniel på Stockholm Exergi

Detta är inte något tillfredsställande svar då beräkningar påvisar annat. Det kan komma att vara trafik med flera båtar per dygn. Vibrationerna från dessa 300 skepp kommer också att påverka omgivningarna. Vad har ni för åtgärdsplaner angående dessa.

Jag utgår ifrån att dessa frågor behandlas och vill ha utförliga svar:

Jag befärar att storleken på båtar kommer att öka då projektplanering föregår gällande södertäljeslussens expansion och muddring och ökat djupgående i anknypande farleder.

Ronja, det största av fartygen som fraktade bergkross från Lovö till Löten 2017 – 2018, har ett tonnage (DWT) på 2400 ton samt är 75m lång och 11,5m bred. Enligt SWECO:s trafikutredning (i samrådsmaterialet) räknar man med att varje båtlast till Lövsta ska leverera 2500 ton bränsle. Räknat i vikt är alltså lastkapaciteten hos de fartyg som ska trafikera Lövsta jämförbar med Ronjas. Men, eftersom Lövstabränslet har en avsevärt lägre densitet än bergkross, kommer man att behöva använda större fartyg. Detta stämmer också överens med mina egna observationer. För några år sen kom under några veckor en handfull fartyg norrifrån mot hamnen i Hässelby. Samtliga var ungefär 125m långa och måste ha tagit sig igenom slussen vid Södertälje med små marginaler.

Detta innebär att vi har en hyfsat god bild av den fartygsstorlek som vi kan räkna med ska angöra Lövsta, i alla fall inledningsvis. Om kraftvärmeverket skulle växa i framtiden krävs därför antingen fartyg, med större lastkapacitet, eller fler angöringar än de 300 per år som man f.n. planerar med. Fartyg med större lastkapacitet kräver dessutom att kapacitetsbegränsningar i Södertäljeslussen och övriga farleder byggs bort.

1. Kommer det att bli större fartyg än i detta ovan beskrivna fall?
2. Vill veta exakt vilken storlek, tonnage , propellerturbulens som kommer att användas?
3. Vilka rederier kommer att köra sträckan? Vilken flaggning har dessa rederier? (Onykterhet på sjön i denna bransch är dessvärre inget man kan bortse ifrån. Ni har bättre statistik över detta än jag men det kan ha katastrofala miljöeffekter om olja och andra miljöfarligaämnen hamnar i vår

dricksvattentäkt och känsliga naturmiljö, Mälaren. Senaste grundstötning var i höstas då en transport i anslutning till Hässelbyverket gick på grund vid Hässelbyholme och som jag förstår var kaptenen onykter. Kommer ni att ha någon beredskap över detta? Alkolås? Nykterhetstest? Vem är ansvarig? Var och när kommer dessa kontroller i så fall att ske?

4.

Beträffande kondensatvattnet framgår det i "Underlag för samråd" punkten 6.2 från Stockholm Exergi att man vill vara "extra försiktig" och inte riskera Mälaren utan skicka det till Saltsjön. Denna risk avser drift och kontinuerlig utsatthet som också alla båttransporter kommer utgöra. Kontinuerligt riskeras bottenkred kunna utlösas, kontinuerligt kommer propellerturbulens kunna väck gömt botten sediment till liv. Kontinuerligt kommer båtar med olja (10 000 ton per år) skeppas i Mälarens sund. Kommer också askan transporteras med båt? Hur många ton och transporter per år? Vad innehåller askan för ämnen som kan skada Mälaren vid olycka? är transporten av kondensatvattnet inräknat i dessa 300 skepp eller kommer det ytterligare transporter? Hur ska det lösas? Vad finns det för gift i kondensatvattnet?

- 5 Vindens påverkan vid framförallt sydlig riktning. Många sjömil med öppet vatten. Kraftfulla manövrar för att komma rätt och korrigerar kurs och driv. Kommer alla båtar att vara utrustade med schottelpropeller eller liknande utrustning?
- 6 Kommer båtar få vänta på sin tur? Var och hur i så fall? (väntplats för båttrafiken var kommer den att lokaliseras?)
- 7 Hur påverkar vibrationer miljön från maskin och propellrar? Vibrationerna från propellrarna kan sannolikt utlösa skred i sprängstensvallen och deponierna. Hur kommer ni att ställa krav på att båtarna har ett acceptabelt turbulens och manövrerings kapacitet?
- 8 Hur påverkar den undanträngda massan när båtarna är stora? Hävningar i viken som dränerar ut gifterna? Om man utgår ifrån exemplet Ronja, så har hon en dödvikt (DWT) på 2377 ton. DWT anger ett fartygs totala lastförmåga, d.v.s. "last, bränsle, förråd, besättning och passagerare som ett fartyg förmår bära när det lastats ned till lägsta tillåtna fribord" (Wikipedia). Men DWT omfattar inte skrovets eller maskineriets vikt. Om man antar att skrov och maskineri väger 500 – 1000 ton så skulle Ronja ha ett displacement på 2900 – 3400 ton, vilket i sin tur skulle innebära att en vattenmassa på 2900 – 3400m³ skulle pressas framåt, nedåt och åt sidorna vid tilläggningsmanövrar. Det finns en risk att så stora vattenmängder dels skulle kunna pressas in i marken vid stranden och dels kunna utlösa skred.

Kan nya undervattenskred utlösas utanför deponin p g a båtarnas rörelse i området? Eftersom det var just här Industridestillation AB hade sin verksamhet anser vi att det finns en risk att inträngande vatten skulle kunna laka ur gifter som finns kvar i marken och föra dem ut i Mälaren.

Hur mycket turbulens bildas och vad kommer slammas upp? Grumligt vatten med gifter i?

- 9 Är placeringen av fjärrvärmeanläggningen klok i och med att man åker i Mälaren till yttersta utposten i kommunen och därmed optimerar trafikdistansen? Vilka farleder kommer att användas? Vill ha en karta.
- 10 Vilken typ av bränsle kommer att användas? Hur mycket miljöfarligt utsläpp kommer varje båt att bidra med. CO₂, svavel, kväveföreningar, partiklar mm. Hur ser den sammanlagda miljöbelastningen ut för båttransporterna? Vem, var och när utförs kontrollerna?
- 11 Hur får man garanti att barlastvatten ej pumpas ut i Mälaren? Vem utför kontroller. Var och när utförs kontrollen?
- 12 Vilken bottenfärg kommer fartygen att använda? Vem utför kontroller. Var och när utförs kontrollen?
- 13 Det framgår av samrådsunderlaget att import från andra länder kommer att ske. Hur eliminerar man risken att man inte sprider invasiva arter. Fartygstrafiken kommer ju att öka? Kan få katastrofala och helt okontrollerade konsekvenser på miljö och djurliv. Mälaren är ett känsligt ekosystem. Det framgår av samverkansprotokollet att de minst 300 fartygstransporterna kommer från skogsbruk i norden, östersjöregionen samt från mer avlägsna områden! Vilka avlägsna områden omfattas av planerna och i vilken omfattning?
Den 1 januari 2019 trädde en svensk förordning om Invasiva främmande arter i kraft. Denna förordning innehåller bestämmelser om Invasiva främmande arter och kompletterar EU parlamentets och rådets förordning om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva arter. SFS 2018:1939 samt EU nr 1143/2014. Hur hanterar ni förordningen?
- 14 Det framkommer även i ert samrådsunderlag att man kommer att emballera RT balarna med plast? Plast är problematiskt. Hur sker hanteringen av plasten? Förbränning?
- 15 Vilka tider på dygnet kommer dessa fartygstransporter att ske? Tidtabell?
- 16 Har förstått att det finns planer på att muddra och ta upp giftet. Är det möjligt att muddra i vatten och inte röra upp gifterna i vattnet? Beskriv hur detta ska gå till.

Sammanfattningsvis:

Hänsyn till miljön har utvecklats under det senaste århundradet och i ökad takt de senaste decennierna. Dessvärre tillhör området i Lövsta de värst drabbade i Sverige m. a. p. giftkontaminering under lång tid (mer än 120 år). Påverkan på miljön klingar succesivt av i och med att gifterna som dumpats får vara ifred. Successivt omvandlas de till nya föreningar, dels lakas de ur och dels begravs de i sedimenten.

Det går inte att på ett kontrollerat sätt röra om i denna giftgrav i fjärd och mark och delvis försök lägga "locket på" och delvis försöka transportera bort. Deponiområdet är geografiskt utbredd på åtskilliga hektar. Fjärden utanför bubblar av metangas och har mer än 40 meter till botten och 90 meter till berggrunden. Etableringsprojektet av hamnen är förenat med risker för en miljöbedrävelse till. Nästa generation ska inte behöva säga "Hur kunde man?"

Båttrafikens omfattning blir hög och kostnaderna för transport på sjön är låga delvis på grund av att inom transportsektorn på sjön är reglerna till stora delar omoderna och öppna för tolkningar inte minst i ett internationellt perspektiv. Ronja och Jehander som trafikerar Lövstafjärden i nuläget är tydliga exempel på lågt utvecklade och omoderna farkoster. Placeringen i Lövsta som

är geografiskt så långt in kommunen man överhuvudtaget kan komma medför risker med mänskliga faktorns misstag på promille-nivå. Mälaren med maximalt antal nautiska transportmil i kombination under den dagliga stressen; "läck av olja under driftgång visste jag inte om", "barlastvatten pumpades fel för kranen stod fel", "det blåste mer än vi trodde" eller "vi räknade fel" kommer Stockholms konsumenter av dricksvatten att få umgås med.

I egenskap av konsument av Mälarens dricksvatten och sommarbadare kräver jag tydliga och utförliga svar på samtliga frågor. Samt att jag anser att förnuftiga myndigheter och politiker borde utreda en mer och bättre plats (för skattebetalarnas slantar) än denna för ett stort kraftvärmeverk med en jätteskorsten och giftigt kondensatvatten, giftig aska mm på en giftgrav i Lövsta naturområde med transporter av minst 300 stora skepp långt in i Mälaren. Har detta gjorts?

Ser fram mot utförliga svar.

Hälsningar

From: Lovsta
Sent: maanantai 10. kesäkuuta 2019 9.56
To: [REDACTED]
Subject: RE: YTTRANDE ÖVER SAMRÅDSHANDLINGAR DNR. 2017-09500

Hej!
Tack för ert mejl och era synpunkter, vi hanterar detta som ett samrådsyttrande.
Vänliga hälsningar
Daniel på Stockholm Exergi

From: [REDACTED]
Sent: sunnuntai 9. kesäkuuta 2019 21.12
To: Lovsta <lovsta@stockholmexergi.se>
Subject: YTTRANDE ÖVER SAMRÅDSHANDLINGAR DNR. 2017-09500

YTTRANDE ÖVER SAMRÅDSHANDLINGAR DNR. 2017-09500

Vi önskar framföra våra synpunkter på samrådshandlingarna med DNR 2017-09500 och vi motsätter oss det förslag som föreligger.

Det synes oss mycket lämpligare att placera kraftvärmeverket i ett redan exploaterat område. En lokalisering i Lövsta skulle medföra att betydande naturvärden går förlorade samtidigt som potentiellt allvarliga miljökonsekvenser kan realiseras, inte minst av sjötransporterna på dricksvattentäkten. Det är därför synnerligen anmärkningsvärt att de två deponierna på sjöbotten lagts utanför planområdet i vad synes vara ett försök att kringgå kravet att genomföra en fullständig konsekvensanalys. Detta anser vi är djupt oansvarigt och otillbörligt, gränsande till tjänstefel! Behovet av en konsekvensanalys är ovillkorligt och avsaknaden kan leda till omfattande skador på miljö och människors hälsa.

Utöver detta ser vi en förlust av Tempeluddens och Kyrkhamns höga natur- och kulturmiljövärden, det sistnämnda ett av stadens tystaste områden; en utmärkelse som sannolikt inte kommer att kvarstå om Lövstaverket realiseras. Det rimmar dessutom illa med den upprustning av Engelska parken, vari Tempeludden ingår, som utgör en av satsningarna vid uppförandet av bostadsområdet i anknytning till Riddersvik. Vi kan inte se att något av detta beaktats i sin fulla omfattning och en mer fullständig konsekvensanalys även i detta avseende behöver genomföras.

Bedömningen av Lövstavägens tillräckliga kapacitet verkar inte ta hänsyn till den tillkommande bostadsbebyggelsen i Riddersvik. Om inte detta beaktas riskerar bedömningen om tillräckligheten vara synnerligen missvisande.

De alternativa placeringar som presenterats är så otillräckligt analyserade att de närmast får karaktären av formkrav, varför något ställningstagande för Lövsta inte låter sig göras på basis av

det redovisade underlaget. Vi emotser en mer komplett redovisning av alternativa placeringar och alternativa utbyggnad(-er) av befintliga etablerade kraftvärmeverk, inklusive den nuvarande anläggningen i Hässelby strand.

Med vänliga hälsningar,

[Redacted signature]

Hässelby den 9 juni 2019

[Redacted signature]

Stadsbyggnadskontoret
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
Endast per e-post

Stockholm Exergi
lovsta@stockholmexergi.se
Endast per e-post

Hässelby den 10 juni 2019

YTTRANDE ÖVER SAMRÅDSHANDLINGAR FÖR DETALJPLAN OCH MILJÖTILLSTÅND

Dnr 2017-09500; Lövstaverket, del av fastigheten Hässelby villastad 36:1.

I egenskap av sakägare, se förteckning efter detta yttrande, får vi framföra följande synpunkter på ovanstående samrådsunderlag. Inledningsvis följer vår huvudsakliga ståndpunkt gällande målet med detaljplanearbetet. Därefter följer synpunkter på samrådsunderlaget, vars innehåll i allt väsentligt även återfinns i miljökonsekvensbeskrivningen MKB, innefattande brister som vi har identifierat samt förslag till hantering av dessa. Slutligen följer några synpunkter med direkt hänvisning till MKB, samt en rent miljöpolitisk synpunkt kopplat till Sveriges och EU:s långsiktiga mål för en hållbar miljö.

1. Sammanfattning

Sakägarna emotsätter sig planförslaget i sin helhet. Anledningen till detta är främst att det planerade verkets lokalisering innebär ett för stort intrång i naturvärden, kulturvärden, rekreation och friluftsliv i området Riddersvik-Lövsta-Kyrkhamn. Om planen realiserar kommer ett mycket populärt strandbad, Lövstabadet, att behöva läggas ned.

Det planerade verket kommer att synas milsvida omkring och skapa en industriell inramning till kulturhistoriskt värdefull miljö i Riddersvik-Lövsta-Kyrkhamn. Därtill kommer att Hässelby, i egenskap av ett delvis socialt utsatt område, är särskilt känsligt för ytterligare exploatering och industrialisering.

De alternativ som presenteras i underlaget är otillräckligt utredda och vi ifrågasätter om de är allvarligt menade. Det finns fullt möjliga lokaliseringar och alternativa utföranden i redan exploaterade och industrialiserade områden, som medför mindre intrång för miljön och människors hälsa samt ett mindre ingrepp i strandskyddet jämfört med alternativ Lövsta. Därför ska en annan plats än Lövsta väljas.

Skillnaderna i miljöeffekter mellan Lövsta och dess alternativ har inte redovisats i miljökonsekvensbeskrivningen. Lövsta tycks uteslutande ha valts eftersom det saknas möjlighet att bygga bostäder där, till skillnad från i Stockholms befintliga energihamnar. Denna typ av

effektivitetsvinster kan inte motivera tillstånd för miljöfarlig verksamhet, upphävande av strandskydd och dispens från vattenskyddsföreskrifter. Det är i stället miljöeffekterna som ska avgöra.

Samrådsunderlaget är så bristfälligt att det inte utgör ett fullgott beslutsunderlag. Vi begär därför att ytterligare utredningar genomförs av nedanstående brister i underlaget, vilka vi har identifierat med särskilt avseende på de risker som en lokalisering i Lövsta kan medföra med hänsyn till;

- att Lövsta ligger vid/i vattenskyddsområde nära vattentäkt och att dricksvattnet därmed riskerar att förorenas
- att Lövsta är starkt förgiftat/kontaminerat,
- att Lövstabadet kommer att läggas ned
- att Lövsta med omnejd är av stor betydelse för friluftslivet, samt
- att detaljplaneområdet delvis kolliderar med föreslaget naturreservat

Med hänsyn till ärendets komplexitet och till det starka ekonomiska intresset / partsintresset av att planen realiserar anser vi att en kompletterande utredning behöver vara opartisk och genomföras av annan än Sweco. Även om Sweco håller sig inom yrkesetiska ramar utförs utredningen på uppdrag av Stockholm Exergi och Sweco får därför antas ha ett uppdrag avseende ett förväntat resultat, nämligen en lokalisering till just Lövsta vilket påverkar hur Sweco värderar olika aspekter.

Sweco skriver exempelvis i (Naturvärdesinventering Lövstaverket 7701084_2_6) att:

”Landskapsanalysen i sin tur ska utgöra underlag för fortsatt planering. Planeringens syfte är att möjliggöra för ett kraftvärmeverk på platsen för före detta Lövstatippen i nordvästra Stockholm. Kraftvärmeverket ska ersätta Hässelby värmeverk som då läggs ner.”

Syftet med inventeringen sägs alltså vara *att möjliggöra*, inte *att utreda om* planen är möjlig.

Vi anser att den inte kan ligga till grund för ett beslut att anta detaljplan. Vi begär därför att en fullständig utredning genomförs av samtliga tänkbara konsekvenser för miljön, även med beaktande av samverkan mellan planområdet och angränsande deponi (och vidare konsekvenser vid ev. spridning från deponin), som inte borde ha lämnats utanför detaljplan från början.

Vi finner ingenting i samrådsunderlaget om hur byggperioden ska genomföras och vilka miljökonsekvenser det kommer att innebära. Det är anmärkningsvärt då bygget är planerat att ske i ett mycket känsligt område med stora potentiella miljörisiker.

2. Synpunkter och kommentarer till Planbeskrivning 7701856_2_6 (Stockholms stad), 62 sidor: (text i kursiv refererar till texten i plandokumentet)

2.1. Plandata, s.5

Utanför planområdet finns tre sluttäckta deponikullar, (A) Norra tippen, (B) Västra tippen och (C) Östra tippen.

Synpunkt:

Vi anser att deponierna, speciellt de två som ligger på Mälarens botten men även till viss del den tredje norra tippen, inte kan lämnas utanför planområdet. Skälet är att det finns flera

undersökningar och bedömningar av experter (exempelvis Ingemar Cato/SGU) som indikerar att det finns stor risk att deponierna kan påverkas av bland annat den ökade fartygstrafiken i omedelbar närhet till deponierna. Vi anser därför att det behöver göras en grundlig utredning av hur deponierna, men också sjöbotten och invallning, kan komma att påverkas av bland annat vibrationer, vattenströmmar och vågor från fartyg.

Tidiga förslag till planområde omfattade även deponihögarna i direkt anslutning till anvisad mark för kraftvärmeverket. Nu har stadsbyggnadskontoret anpassat området och gett det en oregelbunden form för att dra gränsen precis längs deponiområdet. Både Stockholm Exergi och stadsbyggnadskontoret hänvisar till att de därmed inte behöver redogöra för risker för spridning från deponin, varken från direkt påverkan från anläggningen eller från fartygstransporternas påverkan på strandlinjen/deponihögarna.

Enligt den vägledning som togs fram av Länsstyrelserna 2017 behöver kommunen dock undersöka även föroreningar utanför området om det finns risk för spridning och påverkan på människors hälsa. Sedimenten är kraftigt förorenade och det finns risk för ras och skred från deponin som vilar på ett instabilt lerlager Se länk till SGU-rapport 2012: http://miljobarometern.stockholm.se/content/docs/vp/mal/SGU_2012_sedimentrapport_Lovsta.pdf som av något skäl inte är en del av samrådshandlingarna.

Enligt Statens Geotekniska Institutets sida om förorenade områden och planering får kommunen inte överlåta ansvaret för att undersöka och utreda till någon annan, till exempel en exploatör. Så tycks ha skett i detta fall.

Det finns inga uppgifter om hur klimatförändringar kan komma att påverka deponihögarna i framtiden. Enligt Naturvårdsverkets handlingsplan för klimatanpassning kan klimatförändringar komma att påverka och öka risken för spridning från bland annat deponier. Det gäller till exempel föroreningarnas toxicitet, rörlighet och spridning. De pekar också ut risken för ökade slamströmmar som riskerar att påverka vattentäkter negativt. Vid bedömning av miljö- och hälsorisker för förorenade områden samt behovet av saneringsåtgärder betonar de vikten av att ta hänsyn till geotekniska förhållanden och klimatförändringen och dess effekter (Miljösamverkan Sverige 2018).

2.2. Översiktsplan, s. 6

I översiktsplanen för Stockholm är Lövstaområdet reserverat för teknisk försörjning. Området runt om är utpekade som natur och ett område med ny bebyggelse i Riddersvik finns med. För Kyrkhamn lyfts pågående reservatsbildning fram och för Lövstabadet nämns goda förutsättningar att utvecklas för rekreation.

Synpunkt

Det bör anmärkas att planområdet numera inkluderar även områden som inte är utpekade som reservat för teknisk försörjning, nämligen Lövstabadet och småbåtshamnen.

Energiplan för Stockholm, s.6

Avsikten är att använda biobränslen och utsorterade fasta bränslen i det nya kraftvärmeverket i Lövsta, vilket tillsammans med sjötransport är miljömässigt och ekonomiskt fördelaktigt.

Synpunkt:

Vi anser att det inte finns några klara belägg för att RDF-bränslet och sjötransporter är miljömässigt fördelaktiga med hänsyn till lokaliseringen till Lövsta. RDF innebär stora lokala utsläpp av CO₂ och andra växthusgaser samt långa transporter med miljöfarlig aska till deponier, bland annat till Norge, för att slutförvaras i till exempel nerlagda gruvor. RDF kan även innehålla stora mängder plast, vilket är ett fossilt material och hellre borde återvinnas. Sjötransporterna i direkt anslutning till det kraftigt förorenade området i Lövsta innebär en stor risk för dricksvattentäkten. Vi efterlyser därför en grundlig oberoende utredning av miljömässigheten med att använda RDF samt fartygstransporter i nära anslutning till deponierna i Lövsta.

2.3. Riksintressen, s.7

Riksdagen har angett Mälaren med öar och strandområden som riksintresse för det rörliga friluftslivet.

Synpunkt:

Mälaren med öar och strandområden (inklusive Lövsta) är definierat som riksintresse för rörligt friluftsliv enligt 4 kap. 2 § miljöbalken. Där ska turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön. Det planerade kraftvärmeverket skulle kraftigt påverka det rörliga friluftslivet i området.

Utöver de rekreativa värden inom planområdet som direkt försvinner, såsom Lövstabadet, beaktar planförslaget därtill överhuvudtaget inte konsekvenserna för;

- a) skridskoåkning och plogning av Lövstafjärden vintertid.
- b) stallet och Riddersviks Fältrittklubb. Med mer än en långtradare i timmen längs Lövstavägen och det bullrande transportbandet vid och över strandpromenaden kommer det att bli mycket svårt att nå ridvägarna i området.

2.4. Geotekniska förhållanden/Markförhållanden, s.10

De östra och västra delarna av deponiområdet är anlagda på sjöbotten och omgärdas mot Mälaren av sprängstensbankar med syfte att öka utfyllnadens stabilitet. Lokalt stupar berget brant mot sydväst (lutning 1:3) ut mot Lövstafjärden.

Synpunkt:

Det är obegripligt och oansvarigt att lägga de två deponierna, som är anlagda på sjöbotten,

utanför planområdet för att därigenom undgå att utreda konsekvenser vid ett anläggande av ett stort kraftvärmeverk i samma fysiska område. Deponierna ligger till största delen under vatten och då sprängstensbankarna (enligt PM Föreordnad mark och hydrogeologi 7700979_2_6) släpper igenom vatten så kan Mälarens vatten fritt strömma ut och in i deponierna. Det kan innebära att föroreningar och slam kan passera ut i Mälaren vid störningar utifrån. Detta innebär en stor risk för dricksvattentäkten och måste utredas grundligt innan ett godkännande av detaljplanen kan ges.

2.5. Geotekniska förhållanden/Ras/skred, s.11

Skred har förekommit längs strandkanten. På 1970-talet rasade en del av deponierna ut i Mälaren. Strandlinjen har delvis förstärkts med en sprängstensvall men delar av strandkanten kan fortsatt vara instabil då vallen inte täcker hela stranden.

Synpunkt:

Undersökningarna som utfördes av SGU 2012 visade på stora risker för skred från invallningen av deponierna. I övrigt se punkten 2.4 ovan.

Under samrådsmötet (15/5-2019) berättade en boende på Färingsö att han redan i dag känner kraftiga vibrationer i sin fastighet från mindre båtar, långt innan de varken syns eller hörs. Fastigheten vilar på glaciallera, d.v.s samma grundbetingelser som återfinns i anslutning till deponierna.

2.6. Hydrologiska förhållanden/Miljö kvalitetsnormer för vatten, s.12

Planområdet ingår i del av vattenförekomsten Mälaren-Görväln (SE659044-160864). Enligt VISS i januari 2019 uppnår Mälaren-Görväln sammantaget god ekologisk status. Dock uppnås inte god kemisk status för vattenförekomsten då klassningen av prioriterade ämnen och andra ämnen av betydelse överskrider gränsvärdet för god status. Miljö kvalitetsnormen är att uppnå god ekologisk och kemisk status till 2021 med undantag för tidsfrist till 2027 för kadmium, bly, antracen och tributyltenn då det inte bedöms möjligt att förbättra statusen trots åtgärder till år 2021.

Synpunkt:

Länsstyrelsen i Stockholms län har meddelat skyddsföreskrifter för Östra Mälarens vattenskyddsområde som omfattar detaljplaneområdet. Här anges i § 1 att nya verksamheter som innebär risk för vattenförorening inte får anläggas. I 7§ anges också att nya energianläggningar inte får anläggas om det finns risk för vattenförorening. Med anledning av den ökade spridningsrisken genom att anläggningen gränsar direkt till ett mycket förorenat område borde det därmed ställas höga krav på att visa att markanvändningen så som planförslaget redovisar inte innebär risk för vattenförorening, både från verksamheten och dennes påverkan på de direkt angränsande deponihögarna.

Miljö kvalitetsnormer för ytvatten har genom den tidigare "Weser-domen" inneburit stränga krav på verksamheter som orsakar spridning av vissa ämnen till vattenförekomster. Med anledning av detta bör det säkerställas innan detaljplanen kan antas att det inte finns risk för påverkan på MKN ytvatten genom den planerade markanvändningen. Det finns ingen

redovisning av att detta har gjorts. Även om föroreningarna ligger i sediment i strandkanten och deponihögar som lämnats utanför planområdet kan anläggandet och driften av kraftvärmeverket som planen tillåter antas medföra ökad risk för föroreningsspridning.

Perfluorerade ämnen (PFAS) har påträffats i lakvatten från deponier på flera platser i landet. Ämnena bryts inte ned naturligt och de har redan påvisats i förhöjda halter i ytvatten och dricksvatten på många platser i landet. EU:s kemikaliemyndighet ECHA utreder för närvarande flera av dessa ämnen och de indikationer som kommit fram är att ämnena är farligare än man tidigare trott och att det tolerabla dagliga intaget kommer att sänkas. MKN för PFOS (ett av PFAS-ämnena) är mycket lågt satt och överskrids på många platser i länet. I den senaste vägledningen från Naturvårdsverket behöver de 11 vanligaste perfluorerade ämnena (PFAS11) ingå i utredningar i väntan på ytterligare riktvärden. Utifrån miljöbalkens försiktighetsprincip bör det därmed vara motiverat att det innan planen antas utsluts att PFAS11 förekommer i deponi och sediment och får ökad spridning till Mälaren genom exploateringen i området.

Utsläpp av processvatten från det planerade kraftvärmeverket inom planområdet planeras att släppas till Ulvsundasjön eller Strömmen.

Synpunkt:

Det saknas detaljer om hur ledningen för rökgaskondensatet ska dras och det sägs inget om eventuella konsekvenser och risker

2.7. Störningar och risker/Förorenad mark, s.16-17

Deponiområdet utgörs i huvudsak av tre sluttäckta delar; norra, västra och östra deponin. Den östra och norra deponin sluttäcktes mellan åren 2007 och 2010. Dessa har sluttäckts enligt deponiförordningen (2001:512). Den västra tippen sluttäcktes under den senare hälften av 1990-talet men det är okänt på vilket sätt sluttäckningen utfördes.

Synpunkt:

Västra och östra deponierna anges vara "sluttäckta" enligt deponiförordningen (2001:512), men vad vi kan se så tar den förordningen inte hänsyn till deponier som ligger under vatten. De här två deponierna låter vatten från Mälaren passera in och ut med varierande nivå och yttre påverkan. Det är i dagsläget inte heller känt hur den västra deponin sluttäcktes (PM Förorenad mark och hydrogeologi 7700979_2_6). Det måste därför utredas om de här deponierna kan anses vara tillfredsställande säkrade så att det är säkert för till exempel allmänheten att få tillträde.

Deponigasmätningar har utförts. Mätningarna visar att metan finns i marken i delar av området som avses att bebyggas. Riskbedömningen har visat att det finns ett behov av riskreduktion både avseende människors hälsa och avseende markmiljö inom delar av anläggningsområdet.

Synpunkt:

Vi noterar att västra, östra och norra deponin inte ingår i Anläggningsområdet och att inget deponigasningssystem finns installerat i de sluttäckta deponierna. Vi anser emellertid att detaljplanen måste omfatta även deponierna då de sannolikt kommer att påverka riskerna för hela verksamheten. Vi kräver därför en oberoende grundlig utredning av riskerna för människors hälsa och säkerhet utanför anläggningsområdet i förbindelse med deponierna och hur de riskerar att påverka Mälaren miljömässigt.

2.8. Ny bebyggelse, s.20

Ett gestaltningsprogram har tagits fram för att beskriva hur anläggningen placeras i och förhåller sig till landskapet och hur verket kan gestaltas för upplevelser på långt och nära håll. Programmet bygger på en vision om att låta den nya anläggningen smälta samman med omgivningen och låta byggnadsvolymerna spela med det omslutande, böljande landskapet. Med hjälp av de sluttäckta deponikullarna och landskapets övriga förutsättningar bör de tillkommande byggnaderna placeras så de döljs så mycket som möjligt av mark och skog.

Synpunkt:

Programmet och planen verkar enbart syfta till att minska Lövstaverkets visuella avtryck från strandpromenaden och vattensidan, vilket därmed förstärker det från Villastaden, i synnerhet för boende i de nordvästligaste delarna. Kompletterande visualiseringar av Lövstaverket sett från Lingonrisgränd och Bergmyntegränd m.fl särskilt utsatta adresser krävs för att få en uppfattning om hur verket kommer upplevas av de boende i området och hur villaområdets attraktions- och marknadsvärde kan komma att försämrats. Även Kolonilotterna och Broplatsen i föreslagna bostäderna på Riddersviks f.d trädskola cirka 200 meter från planområdet, som *"markerar slutet på den byggda staden, en övergång mot kulturlandskapet"* (Stadsbyggnadsprogram för Riddersvik, Dnr 2013-11692) är platser som verket bör visualiseras från.

Planen medger en högre byggnad eller byggnadsdel i områdets nordöstra del. Den tillåts var (sic) upp till +82,0 meter över nollplanet (motsvarar cirka 69 meter över marken).

Synpunkt:

Det råder oklarheter om pannbyggnadens absoluta höjd. MKB:n hävdar att *"Markytan inom den nordöstra del (sic) av egenskapsområdena kommer att sänkas vid uppförande av kraftvärmeverket"* medan PM Massbalans (7700997_2_6) tvärtom säger att östra anläggningens nivå sätts till +13,5 meter för att *"minimera påverkan på befintliga deponier"*.

Säkerställ att korrekt markhöjning är inkluderad i visualiseringsbilderna i underlagen.

Utän markhöjning skulle den effektiva byggnadshöjden för omgivningen kunna reduceras

nästan 20 procent och med marksänkning skulle den kunna reduceras ytterligare. Om deponierna togs med i planområdet skulle en anläggning med betydligt mindre avtryck på omgivningen kunna möjliggöras. Vidare skulle energihamnen kunna förläggas utanför deponikullarna enligt ursprungsförslaget, och därmed bevara bad och småbåtshamn.

2.9. Biltrafik, s.28

Transporter till och från kraftvärmeverket kommer att ske med båt och lastbil. I händelse av haveri då bränsletransport inte kan ske med båt måste frakt ske med lastbil istället. I genomsnitt beräknas varje båtlast ta 2 500 ton bränsle, en lastbil kan frakta upp till 40 ton. För att ersätta en båtlast krävs därmed 63 lastbilar. I normalfall handlar kraftvärmeverkets transportbehov om i genomsnitt en lastbil i timmen.

Synpunkt:

Lövstavägen har tidigare blivit oframkomlig vid extrem issituation, som nämns som exempel på när båttransporter kan behöva ersättas med lastbilar (Externbullenutredning 7700959_2_6). Att lastbilstrafik ska kunna ersätta båttrafik under sådana betingelser ter sig därför som en otillförlitlig alternativlösning.

Lövstavägen har höga trafikflöden vardagar klockan 07-08 och 16-18. Det är därför lämpligt att undvika transporter till och från kraftvärmeanläggningen under de mest belastade perioderna. Under dygnets övriga timmar bedöms Lövstavägen ha tillräcklig kapacitet för att hantera tillkommande trafik för samtliga beräknade transportbehov. Med tillkommande trafik avses både trafik till kraftvärmeverket och ökad trafik till följd av planerade bostäder i Riddersvik.

Synpunkt:

Slutsatsen att "Lövstavägen bedöms ha tillräcklig kapacitet" (Trafikutredningen 7701131_2_6) refererar till rapporter från 2013 och 2015. Då Hässelby är ett expansivt område, både avseende bostadsbebyggelse, men även med anledning av bygget av Förbifart Stockholm, krävs en aktuell trafikutredning för trafiken längs hela Lövstavägen och dess anslutningsvägar.

Konsekvenser för- och av bostadsområdet i Riddersvik (Dnr 2013-11692) behöver klargöras: Exempelvis resulterar föreslagen placering av Rondellen vid Blomsterkungsvägen i en kraftig krök med eventuellt skynd sikt mot den tunga trafiken från Lövsta.

2.10. Naturmiljö, MKB – Samlad bedömning, s.32

Gällande påverkan på strandskyddet bedöms ett genomförande av planen ge upphov till negativa konsekvenser för naturmiljön samtidigt som det allmänna kommer att få fördelar i och med att försörjning av värme och elektricitet med låga växthusgasutsläpp säkerställs.

Synpunkt:

Det framgår inte av planen hur stora de totala växthusgasutsläppen blir. Påståendet om låga

växthusgasutsläpp är därför tveksamt och bör korrigeras med korrekta siffror efter noggrann utredning. Deponigasen metan är dessutom en betydligt mera potent växthusgas än CO₂, varför deponikullarnas inverkan och konsekvenser av att inte åtgärda dessa bör beaktas i utredningen.

Sammantaget bidrar planförslaget negativt till uppsatta mål och medföra små till måttligt negativa konsekvenser på naturmiljön och ekosystemtjänster då grova träd och särskilt skyddsvärda träd kommer att tas ned. Även rödlistade och skyddade arter, utpekade naturvärdesobjekt, områdets funktion som habitatnätverk och spridningsvägar och ESBO-område riskerar att påverkas negativt vid ett genomförande av planen.

Synpunkt:

Planområdet för värmeverket och nya återvinningsanläggningen inkräktar direkt på 6 av 18 identifierade naturvärdesobjekt (Naturvärdesinventering Lövstaverket 7701084_2_6), varav fyra bedömts ha påtagligt naturvärde. Vidare inkräktar planområdet för energihamnen direkt på ytterligare 2 områden med påtagligt naturvärde.

Naturvärdesinventeringen har genomförts under delar av säsongen, varför tolkningen av områdets växter är bristfällig. Det återstår också att mäta in värdefulla träd med högre noggrannhet och att genomföra fladdermus- och groddjursinventering.

Mot bakgrund av dessa brister och risken för mycket stora konsekvenser för områdets biologiska mångfald, kan någon samlad bedömning om konsekvenser på naturmiljön och ekosystemtjänster inte göras. Slutsatsen om små till måttligt negativa konsekvenser är därmed ogrundad.

2.11. Vattenmiljö, s.33-37

Miljökvalitetsnormer för vatten

Planförslaget bedöms inte påverka möjligheterna att uppnå miljökvalitetsnormerna för vatten eftersom näringsämnen eller förorenande ämnen inte tillförs Mälaren-Görväln. Dagvatten ska hanteras så att markföroreningar inte sprids till omgivningen.

Synpunkt:

Redovisning saknas för hur utsläpp från planområdet påverkar utvecklingen av statusen i Mälaren, exempelvis genom kumulativa effekter.

Redovisning saknas även av hur mycket fartygstransporterna kommer att påverka miljön i Mälaren med sina utsläpp.

Dagvatten

Dammarna måste utformas täta på grund av föroreningarna i marken och dagvattendammarna på kajområdet behöver anläggas med hänsyn till vattennivån i Mälaren.

Synpunkt:

Det saknas en redovisning av konsekvenserna vid ett läckage i dammarnas tätskikt. Vi vill att det görs en utredning av hur man kan säkerställa att tätskikten förblir täta och riskerna vid läckage.

Spridningen av förorenat dagvatten har simulerats. Resultaten pekar på en kraftig utspädning av dagvatten i recipienten. Skälet till den snabba utspädningen är att dagvattenflödet är litet i förhållande till den vattenvolym som dagvattnet släpps till. De halter som kan förväntas i vattenmassan blir så låga att de inte bedöms innebära någon påverkan på de kvalitetsfaktorer som har betydelse för ekologisk och kemisk status.

Synpunkt:

Kajområdet som ligger i vattenskyddsområdets primära skyddszon "beräknas vara det område som ger störst föroreningspåverkan" (PM Dagvatten 7700969_2_6). Därför förutsätts "regelbunden och god städning av området" och att "anläggningen sköts på ett bra sätt".

Det är anmärkningsvärt att MKN för Mälarens vatten ska bero på vaga rekommendationer och personalens efterlevande av rutiner. Med anledning av de stora osäkerheterna kan därmed inte negativ påverkan på kvalitetsfaktorer för ekologisk och kemisk status uteslutas.

Gällande påverkan och konsekvenserna för vattenskyddsområdet visar resultatet av genomförda beräkningar att utspädningen vid Görväln och Lovön är minst 100 000 ggr. Av det skälet kommer de ämnen som sprids från dagvattenutloppet vara försumbart små varför ingen påverkan på dricksvattenintagen bedöms föreligga.

Synpunkt:

Den totala mängden föroreningar måste beaktas och vi kan inte heller se att man har tagit hänsyn till kumulativa effekter av de olika typer av utsläpp som kommer att ske till recipienten Mälaren.

Kylvatten (processvatten)

Utsläppet av tempererat processvatten bedöms inte påverka råvattenintagen vid Görväln och Lovö. Temperaturen underskrider gällande gränsvärde och bedöms inte ge någon negativ påverkan på fisk.

Synpunkt:

Övrig biotopisk påverkan och andra effekter från varmvattenutsläpp, med anledning av områdets höga föroreningsbelastning måste också utredas.

Limnisk naturmiljö

I samband med arbeten på botten kan uppgrumling av sediment ske vilket kan spridas till

omkringliggande områden med högre naturvärden.

Synpunkt:

Med hänvisning till att området är starkt förorenat är det ytterst allvarligt med uppgrumling av sediment, och slutsatserna om planens påverkan på miljön är därmed felaktiga. Vi anser att inga arbeten som riskerar att sprida sediment till Mälaren får tillåtas.

Vidare kan den ökade båttrafiken vid ett bygge av kraftvärmeverket antas medföra en kontinuerlig uppgrumling av sediment, vilket även detta är allvarligt och behöver utredas ytterligare.

Fysisk påverkan

Strandlinjen och bottenmiljön kommer att förändras något i och med att energihamnen anläggs. Bland annat kommer erosionsskydd att läggas ut i strandlinjen och sanering av botten genom muddring kommer ske ut till cirka 20 meters djup.

Synpunkt:

Vi ifrågasätter att det är tillräckliga åtgärder för att säkra att inte Mälaren kan bli påverkad negativt. Bland annat riskerar nya sediment att tillföras botten från de intilliggande bottarna och deponierna. Muddring är i sig en riskabel operation som behöver utredas ytterligare.

Med tanke på sjöbottens branta sluttning ifrågasätter vi också om muddring till 20 meters djup, d.v.s. bara närmast strandkanten, i så fall kan anses tillräckligt.

Strandskydd

Vid arbeten i vattenmiljön inom småbåtshamnensområde bedöms djur- och växtlivet i vattnet inte att påverkas negativt i någon större utsträckning mot bakgrund av nuvarande verksamhet och befintliga bottenförhållanden.

Synpunkt:

Då "den branta sluttningen på botten gör området svårt att filma" och "området förefaller svårt att provta med bottenhuggare" (Naturvärdesinventering i Mälaren 7701045_2_6) och inventering endast är utförd utanför det föreslagna hamnområdet, kan inga säkra slutsatser och bedömningar om djur- och växtlivets påverkan göras.

MKB – Samlad bedömning

Vid ett genomförande av planen kommer dagvatten och kylvatten att släppas ut från verksamheter inom planområdet.

Dock har inte skyfallsmodellen kunnat användas i aktuell utredning.

Sammantaget bedöms ett genomförande av planen medföra obetydliga till små positiva konsekvenser på vattenmiljön.

Synpunkt:

Vi anser att slutsatsen "obetydliga till små positiva konsekvenser" inte kan sägas vara korrekt utan att bland annat en skyfallsutredning är genomförd. Dessutom har vi inte kunnat ta del av den refererade släckvattenutredningen, då den inte ingår i underlagen.

Dagvatten: Det har inte kunnat bekräftas att befintliga oljeavskiljare sköts som de ska i dagsläget varför det finns en risk att dagens föroreningsbelastning är högre än vad beräkningarna visar.

Synpunkt:

Verifiera funktion av oljeavskiljare.

2.12. **Rekreation, s.37-39**Strandskydd

Kontoret anser att ett upphävande av strandskyddet är motiverat utifrån det tredje av de särskilda skäl som anges i miljöbalken 7 kap. 18 c §: Strandskyddet inom ett område får endast upphävas om området behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området.

Den del av anläggningen som berörs av strandskyddet utgörs av en hamn som krävs för transport av bränsle vilket är nödvändigt för kraftvärmeverkets drift. Alternativa placeringar av kajen har utretts men dessa har avfärdats på grund av att strandlinjen där är instabil och medför risker, vilket beskrivs i MKB.

Synpunkt:

Med "anläggning" i den mening som avses i ovan angiven lagtext ska förstås såväl kraftvärmeverket som dess tillhörande transportband och energihamn ingå. Stadsbyggnadskontoret och Stockholm Exergi har inte tillräckligt utrett om behovet av säkra tillgång och distribution av energi kan tillgodoses utanför området, exempelvis vid någon av Stockholms befintliga hamnar eller i anslutning till järnväg.

Bestämmelser om krav på alternativbeskrivning i MKB finns även i miljöbalken och i miljöbedömningsförordningen. Enligt 6 kap. 35 § 2 miljöbalken ska miljökonsekvensbeskrivningen innehålla uppgifter om alternativa lösningar för verksamheten eller åtgärden. Uppgifter om alternativa platser med en motivering till den valda lokaliseringen behövs för att lokaliseringsbestämmelsen i 2 kap. 6 § miljöbalken ska vara uppfylld. Av 17 § miljöbedömningsförordningen framgår att miljökonsekvensbeskrivningens innehåll ska avse uppgifter om

1. möjliga alternativa utformningar och skälen för den valda utformningen med hänsyn till miljöeffekter,

2. möjliga alternativa platser och skälen för valet av plats med hänsyn till skillnader i miljöeffekterna mellan den valda platsen och alternativen,
3. undersökta möjliga alternativ i fråga om teknik, storlek, omfattning, skyddsåtgärder, begränsningar, försiktighetsmått och andra relevanta aspekter och skälen för de val man som gjorts med hänsyn till miljöeffekter och
4. en redovisning av alternativa sätt att nå samma syfte, om länsstyrelsen under samrådet har begärt att miljökonsekvensbeskrivningen ska innehålla en sådan redovisning.

Det är alltså enbart skillnader i miljöeffekter som ska utredas mellan de olika platserna enligt miljöbalken. Ekonomiska aspekter och möjlighet till framtida bostadsförsörjning ska alltså inte vägas in. Lövsta tycks dock uteslutande ha valts eftersom det p.g.a. kraftiga föroreningar saknas möjlighet att bygga bostäder där, till skillnad från i Stockholms befintliga energihamnar. Denna typ av effektivitetsvinster kan inte motivera tillstånd för miljöfarlig verksamhet, upphävande av strandskydd och dispens från vattenskyddsföreskrifter.

MKB – Samlad bedömning

Närhet till andra badplatser bedöms till viss del kompensera förlusten av aktuell badplats.

Synpunkt:

Med anledning av områdets kraftiga utbyggnad och befolkningsökning och det stora besöksstrycket Lövstabadet har, anser vi att det kommer krävas flera badplatser i närområdet än i dag.

Parkplanen för stadsdelen Hässelby-Vällingby (Stockholms stad, 2015) anger att det inom 1000 meter ska finnas möjlighet till bad och båtliv, vilket vi inte ser kommer kunna uppfyllas vid genomförande av detaljplaneförslaget.

Planens genomförande kommer att innebära en upplevelsemässig förändring från rekreationsområde till mer industripräglad område, dock finns strandpromenaden kvar och det kommer fortfarande vara möjligt att röra sig fritt över deponikullarna. Ur ett mer regionalt perspektiv bedöms åtgärden medföra måttliga negativa konsekvenser.

Synpunkt:

Utöver att de rekreativa värdena från Lövstabadet, båtklubben och RC-banan helt försvinner och möjligheter till ridning och skridskoåkning inskränks, sträcker sig planens negativa konsekvenser långt utanför planområdet. Exempelvis försämras de rekreativa värdena för Tempeludden och Riddersviks Engelska park, genom att störa utblickarna och vattenkontakten därifrån och för Kyrkhamn med ökat buller och närheten till industrihamnen.

Planen påverkar även vyn och upplevelsen av golfbanan, Lövsta Koloniträdgårdsförenings kolonilotter och det nyanlagda elljusspåret. Att förlägga en omfattande industrianläggning mellan bebyggelsen och landsbygden förändrar hela områdets karaktär av semiurban zon,

med successiv övergång mellan stad och landsbygd.

2.13. Buller, s.40-45

MKB – Samlad bedömning

Vid ett genomförande av planen kommer det tillkommande bullret från det planerade kraftvärmeverket sannolikt att öka bullernivåerna i planens närområde.

Trafikbullret bedöms vid ett genomförande av planen vara i paritet med nulägesituationen och bedöms inte försvåra utbyggnad av bostäder vid Riddersvik.

Sammanfattningsvis bedöms konsekvenserna vid ett genomförande av planen som små med risk för måttligt negativa mot bakgrund av att gällande riktvärden för rekreationsområdet kan överskridas.

Synpunkt:

Med anledning av närområdets höga natur- och kulturmiljövärden som utgör en rekreativ målpunkt för hela Stockholmsområdet där Kyrkhamn utsetts till ett av stadens tystaste områden, är det inte relevant att enbart förhålla sig till Naturvårdsverkets allmänna riktlinjer för bullerspridning till ett friluftsområde. En ekvivalent ljudnivå under 40 dBA vardagar dagtid med enstaka högre momentanvärden gör det sannolikt inte till ett av Stockholms tystaste områden längre.

Exempelvis anges den beräknade ljudnivån (Externbullerutredning 7700959_2_6) vid "Vattenvyn vid vägen" till 25 dB om ingen lossning pågår i hamnen, men till 49 dB om tre lossningskranar används: 24 dB skillnad mot nollalternativet inga kranar.

Utredning av spridning av fartygsbuller till bostäder i Hässelby villastad vid transport till och från energihamnen tycks överhuvudtaget saknas, då fartygen antas vara anslutna till landström i bullerutredningen.

2.14. Utsläpp till luft, lukt, s.45-46

Vid förbränningen i kraftvärmeverket kommer stoft att släppas ut. Stoft är ett begrepp som avser partiklar som kan hålla sig svävande fritt i luften. Partikelstorleken för stoft definieras generellt som störst till cirka 100 µm (mikrometer). Moderna förbränningsanläggningar med partikelavskiljning tar till huvuddelen bort partiklar (till utomhusluft) som är större än cirka 2,5 µm.

Synpunkt:

Enligt ett inlägg av Professor Alexander Lyubartsev vid Stockholms Universitet så har vi förstått att stoft består av partiklar av olika storlek och kemisk sammansättning. Även om större partiklar kan avskiljas, så släpps mindre partiklar < 2.5 µm ut. Och just dessa partiklar, som brukar kallas nanopartiklar, utgör de största hälsoriskerna. Det gäller speciellt för dem som bor i närheten och exponeras kontinuerligt. Enligt flera undersökningar kan diverse

nanopartiklar inklusive kolnanorör bildas, som kan vara cancerogena vid kontinuerlig exponering. Vid förbränning av avfallsbaserat bränsle (sopor) kan man förvänta betydligt större andel av partiklar som innehåller inte bara kol men också en okontrollerad mängd av andra ämnen. För att göra några slutsatser om innehåll av arsenik, bly, kadmium, måste man veta hur mycket av dessa ämnen som finns i det "återvunna bränslet". Kan man verkligen garantera att ingen av dessa ämnen hamnar i soporna som förbränns och sedan släpps ut i luften som mikropartiklar?

Vi kräver därför att det görs en naturvetenskapligt grundad opartisk analys av miljö- och hälsokonsekvenser för utsläppen från kraftvärmeverket.

Lastbilstransporternas utsläpp till luft har beräknats utifrån ett normalbehov av cirka 16 lastbilar per dygn (5 560 stycken/år). Bidraget av luftföroreningar från lastbilstrafiken bedöms vara försumbar med avseende på påverkan på miljö kvalitetsnormerna och miljö kvalitetsmålen

Synpunkt:

Det verkar finnas olika uppgifter om hur många stora lastbilar med släp som ska trafikera Lövstavägen vid en normal drift av kraftvärmeverket. Enligt uppgifter vi fått från Stockholm Exergi så kommer verket vara avställt under tre månader varje sommar, på grund av låg belastning och underhåll. Vi efterlyser en mer korrekt bedömning av hur tät lastbilstrafiken förväntas bli med angivande av förväntad miljöbelastning.

Vi skulle också vilja ha en redovisning av miljökonsekvenserna när det blir stopp i fartygstrafiken och allt bränsle ska transporteras med lastbil.

Det bedöms inte uppstå några problem med lukt från anläggningen eftersom det bränsle som används inte luktar.

Synpunkt:

Påståendet om att bränslet som ska användas (RDF) inte luktar är mycket märkligt. Det finns ett stort antal rapporter om klagomål på lukt i förbindelse med hantering av RDF både från Sverige och andra länder. Även det tidigare samrådsunderlaget för avgränsningssamrådet talar om åtgärder för att minimera spridning av lukt. Vi kräver därför en utredning som tar utgångspunkt i vad bränslet (RDF) kan förväntas innehålla och hur man ska kunna kontrollera det.

I Bullerutredningen (7700959_2_6) beräknas det på ett dygn hanteras 200 trasiga RDF-balar: Utöver risken för lukt måste därför även frågan om skadedjur beaktas.

MKB – Samlad bedömning

Sammanfattningsvis bedöms konsekvenserna vid ett genomförande av planen som obetydliga mot bakgrund av att tillkommande halter och deposition av luftföroreningar är låga och att gällande nivåer för miljö kvalitetsnormer, miljömål och kritisk belastning innehålls.

Synpunkt:

Spridnings och depositionsberäkningarna (7701126_2_6) redovisar högst depositioner för alla undersökta utsläppsämnen över Riddersviks natur och boende i Hässelby Villastad. Även om gränsvärden och miljö kvalitetsnormer klaras innebär det odiskutabelt en försämring jämfört med nollalternativet. De kumulativa effekterna i närområdet måste också utredas.

Det redovisas heller ingenstans hur utsläppsövervakningen kommer att ske.

2.15. **Spridn. av föroreningar från mark, grundvatten. & sediment, s.46-49**

Kvalificerad övertäckning används främst för att reducera utlakning och transport av föroreningar till recipienten och en sådan lösning skulle väsentligt reducera urlakning från den omättade zonen till grundvatten.

Synpunkt:

Eftersom omfattningen av lakvattensspridning från deponikullarna till Mälaren inte är känd och sannolikt dominerar utlakningen till recipienten från området kan den långsiktiga konsekvensen mycket väl bli en försämring, om genomförande av planen försvårar eller omöjliggör nödvändiga framtida saneringsåtgärder av deponiområdet.

Vi menar att det finns en stor risk att föroreningar från mark, även om den är täckt, kan spridas till Mälaren bland annat via de angränsande deponierna. Det måste utredas grundligt.

Energihamnen, egenskapsområde E i figuren ovan, har inte ingått i föreliggande riskbedömning eftersom resultat från provtagning inväntas. En första analys av typ av föroreningar och fördelning av föroreningar i egenskapsområde E visar att schaktning i kombination med in-situ behandling skulle kunna användas som en saneringsåtgärd här.

Synpunkt:

Det är allvarligt att energihamnen inte ingår i riskbedömningen då den ligger i vattenskyddsområdets primära skyddszon.

MKB – Samlad bedömning

Under förutsättning att efterbehandling av området genomförs i enlighet med rekommenderade åtgärdsförslag i den miljötekniska markundersökningen kommer spridning av föroreningar från området att begränsas. Konsekvenserna med avseende på risk för spridning av föroreningar bedöms bli måttligt positiva på grund av Mälarens känslighet.

Synpunkt:

Vi är inte eniga i att man isolerat bara tar hänsyn till det så kallade anläggningsområdet. Vi anser att hela det ursprungliga planområdet innefattande deponierna måste beaktas vid en bedömning av risken för spridning av föroreningar.

2.16. Energi och klimat, s.49

Sammantaget bedöms genomförandet av planförslaget att medföra måttliga positiva konsekvenser med avseende på energi och klimat.

Synpunkt:

Vi anser att dessa bedömningar är ogrundade med anledning av de redovisade bristerna avseende bränsle, transporter och CO₂-avtryck i detta yttrande.

2.17. Kulturmiljö, s.49-50

Sammantaget bedöms genomförandet av planen medföra små negativa konsekvenser med avseende på kulturmiljö.

Synpunkt:

Vi uppfattar det här påståendet som direkt felaktigt och närmast stötande. I samrådsunderlaget för detaljplaneärendet för Riddersviks trädplantering (dnr 2013-11692) finns bl.a. två kulturhistoriska utredningar. Av utredningarna framgår sammanfattningsvis att området för Riddersviks gård som helhet (inklusive engelska parken) är utpekat som kulturhistoriskt värdefullt område av Stockholms stadsmuseum i museets kulturhistoriska klassificering. Tempeludden i engelska parken, som gränsar till området med deponihögarna, bedöms ha hög känslighet för förändring. Från Tempeludden kan man utsikt mot platsen för kraftvärmeverket.

(Beskrivning och kulturhistorisk värdering av byggnader vid Lövsta sopstation 7700990_2_6):

Bedömning av kulturhistoriskt värde av kvarvarande byggnader

I samband med den rivningsansökan som lämnades in 2006 och som omfattade stora delar av sopanläggningen, bedömde Stockholms stadsmuseum att Lövsta som helhet har stora samhälls- och stadsbyggnadshistoriska värden. Museiförvaltningen yrkade i sin tjänsteskrivelse att en antikvarisk inventering och utredning skulle genomföras av området som helhet innan några beslut om rivning skulle tas. Det är dock oklart om den utredningen gjordes.

Synpunkt:

Undersök om utredningen gjordes och redovisa vad den kom fram till.

(Stadsbyggnadskontoret 2008 "Förstudie för framtida markanvändning i Kyrkhamn-Lövsta"): *Kyrkhamn-Lövstaområdet utgörs av ett strandnära äldre odlingslandskap med flera fornlämningsmiljöer som skyddas enligt kulturminneslagen. Bebyggelsemiljön vid Kyrkhamn med tidiga arbetarbostäder, skola, m.m. har också ett stort kulturhistoriskt värde.*

Synpunkt:

Då upplevelsen av stora kulturhistoriska värden utanför planområdet kommer störas kan inte konsekvenserna sägas vara små.

2.18. **Landskapsbild, s.50-53**

Beroende på hur anläggningen utformas kan både positiva och negativa konsekvenser med avseende på landskapsbild uppstå.

Synpunkt:

Belägg för de påstådda positiva konsekvenserna saknas.

MKB – Samlad bedömning

Planerad verksamhet kommer att påverka områdets visuella karaktär, utblickar och vissa av dagens visuella värden som är kopplade till strandlinjen och vattenområdet. Graden av anläggningens påverkan på landskapsbilden är beroende av anläggningens volym, utformning och materialval. Dock har platsen historiskt använts för stadens tekniska system och denna funktion kommer alltjämt att kvarstå med den planerade markanvändningen. Sammantaget bedöms genomförandet av planen medföra små negativa konsekvenser med avseende på landskapsbild.

Synpunkt:

Då området i dag främst fungerar och uppfattas som ett grönområde med mycket stora naturvärden, ser vi inga fördelar med att stärka och befästa dess tradition som soptipp och avfallsanläggning eller att bevara minnet av deponikullarnas övertäckta miljöskandal. Det ska därtill understrykas att strandpromenaden, Lövstabadet och småbåtshamnen inte är utpekad för teknisk funktion i översiktsplanen och det är enligt planbeskrivningen "i nuläget inte klargjort hur mycket mark utanför planområdet som kan komma att påverkas vid ett genomförande av planen".

2.19. Risker, s.53

Transport av farligt gods och brand

Den framtagna riskutredningen har identifierat risker både inom planområdet som kan påverka omgivningen och omgivningens påverkan på en verksamhet inom själva planområdet. Risker som kan påverka omgivningen är bland annat hanteringen av brand- och hälsofarliga ämnen inom planområdet som vid en eventuell brand skulle kunna innebära påverkan på omgivningen.

De mest sannolika riskerna som kan påverka en verksamhet inom planområdet bedöms vara en olycka med farligt gods längs Lövstaleden, ett deponigasutsläpp från närliggande deponier samt klimat- och väderrelaterade händelser såsom översvämningar och stormar. Däremot bedöms inte hanteringen av farliga ämnen inom planområdet påverka omgivningen eftersom avstånden till kringliggande byggnader är tillräckligt stora.

Synpunkt:

Eftersom bränder i värmeverk är relativt vanliga är det anmärkningsvärt att varken brandskyddsutredning och släckvattenutredning ingår i underlagen.

Vi kräver en mycket detaljerad och grundlig utredning av vad som skulle kunna hända, inklusive alla möjliga kombinationer av händelser, och konsekvenserna av detta. Det som annars riskeras är både hälsan för oss som bor här samt dricksvattnet till mer än 2 miljoner människor.

Ras och skred

Vid ett genomförande av planen kommer anläggningar att byggas på ytorna mellan deponikullarna.

Utifrån det underlag den geotekniska studien utgår ifrån bedöms totalstabiliteten för strandlinjen söder om och utefter västra deponin förbli oförändrad mot dagens läge.

I hamnen planeras kajen grundläggas på pålar och placeras parallellt med den norra stranden med marginal till deponiområde och påträffat släntberg. Detta gör det möjligt att klara stabiliteten dels för kajen i sig och dels för att undvika störningar längs deponiområdets strandområde, där skred tidigare inträffat.

Synpunkt:

Slutsatserna från den geotekniska studien är osäkra (PM, Geofysik 7700984_2_6), då koordineringen med tomtägarna var bristfällig och varken georadar eller refraktionsseismik gav några tydliga resultat. Vidare råder stor osäkerhet kring ledningar i marken kring återvinningscentralen och freonåtervinningen (PM Geoteknik 7700985_2_6).

Då totalstabiliteten, där skred tidigare inträffat, bedöms förbli oförändrad kräver vi en utredning av stabiliteten för hela det ursprungliga planområdet, inklusive deponierna.

Översvämning

Vid större regn såsom 100-årsregn kommer ledningssystemens kapacitet att överstigas och dagvattnet avrinna ytligt (varpå lokala översvämningar i lågpunkter sannolikt kommer att bildas). Genom att byggnader och andra känsliga objekt placeras högt kan övriga ytor användas som sekundära avvattningsvägar då ledningssystemet går fullt.

Kajen är planerad att höjsättas så att ingen avrinning får ske direkt till Mälaren från kajen. Den behöver således anläggas med en kant som hindrar vattnet och istället leder det till dammsystem väst. Vid extrema skyfall kommer detta att innebära risk för stående vatten även på kajen. När dammsystemens kapacitet överskrids, vid extrema skyfall, kommer vatten att brädda ut från dessa; från dammsystem väst direkt ut i Mälaren och från dammsystem öst åt sydost ut i Mälaren via ett befintligt vattendrag. Hur bräddning kommer att kunna ske är inte fastställt i dagsläget, antingen kan det ske ytligt eller via en anlagd bräddledning.

Synpunkt:

Ingenting nämns om risker vid översvämning eller bräddning av dagvatten. Det måste utredas.

Deponigas

Med förtätningen av markytan finns det en ökad risk att eventuell deponigas som tidigare ventilerats fritt ur marken ansamlas under byggnaden vilket kan leda till att ett gastryck byggs upp. Gasen kan också tvingas hitta nya vägar ut ur marken vilket kan leda till att den kan spridas till omgivningarna, i värsta fall på ett osäkert sätt. Det finns även en risk att gas tar sig in i byggnader, om inte rätt åtgärder vidtas.

Synpunkt:

Utred risken för brand eller explosion av deponigas och risker för Mälarens vattenkvalitet vid en eventuell katastrof.

Utred risker med markvandring av deponigas utanför planområdet, till följd av gastät kvalificerad övertäckning av planområdet.

Vi saknar den refererade deponigasutredningen, som borde ingå i underlagen.

MKB samlad bedömning

Ett genomförande av planen bedöms inte innebära någon ökad risk för någon av de fyra riskkategorierna om föreslagna åtgärder i de tre underlagsrapporterna vidtas.

Gällande de delar av planområdet som ligger under länsstyrelsens rekommenderade nivå för placering av bebyggelse kommer området att anpassas för hamnverksamhet och den planerade industrikajen konstrueras för att klara av översvämningar.

Konsekvenser vid ett genomförande av planen bedöms därför som obetydliga.

Synpunkt:

Riskbedömningen (7701091_2_6) beaktar endast vardagsrisker för normaldrift:

Vi efterlyser därför en separat katastrofutredning, då oförutsedda katastrofer kan få mycket stora konsekvenser för Stockholmsområdet som helhet

(Brand- eller ras av deponikullarna ut i Mälaren, exempelvis)

2.20. Ljusförhållanden och lokalklimat, s.57

Kraftvärmeverkets högsta byggnadsdel kan få en höjd om cirka 69 meter. Därutöver medger planen en skorsten med cirka 120 meters höjd och två skorstenar om cirka 80 meters höjd. Verket är placerat så att skuggning inte drabbar någon bostadsfastighet.

Höga byggnader kan försämra vindförhållanden på marken i byggnadernas närhet. Anläggningen är dock inhägnad och inga bostäder eller allmänna platser finns i direkt anslutning varför eventuella konsekvenser av ökad vind är acceptabla.

Synpunkt:

Ökad vind anser vi är till nackdel för golfbanans driving-range.

2.21. Barnkonsekvenser, s.58

Vid val av ersättningsplats för Lövstabadet behöver staden beakta aktuella krav på exempelvis tillgänglighet och säkerhet för barn. Utformning av ersättningsplatsen innebär därför sannolikt en förbättring mot idag vilket är positivt ur ett barnperspektiv.

Att markföroreningar i området, som kan vara skadliga för barn, undersöks och omhändertas är positivt.

Synpunkt:

För att ersättningsbadet ska komma barnen i området till gagn är det en förutsättning att detta förläggs i absoluta närområdet. Dessa barnkonsekvenser är därför helt ogrundade innan ersättningsbadets placering och beskaffenhet fastställts.

Det är även barnen som kommer utsättas för mest kumulativa hälsoeffekter av att bo i närheten av värmeverkets utsläpp under sin uppväxt.

2.22. Övriga konsekvenser, s.58

Inom planområdet finns mark och byggnader som staden upplåter med arrendeavtal eller hyresavtal. Planens genomförande innebär att avtalen sägs upp. Verksamheter som kan behöva flytta inom området eller till annat område är båtsällskap, uppställningsplats för fritidsbåtar, miniracingbana, paddock, föreningslokaler, materialupplag, freonåtervinning samt återvinningscentral.

Synpunkt:

Även konsekvenser utanför planområdet måste beaktas: kolonilotter, elljusspår, golfbana, skridskoåkning, ridning och Tempeluddens utblickar.

3. Kommentarer och synpunkter till dokumentet: MKB Lövstaverket 7700866_2_6

I de bilagor vi fick från Stadsbyggnadskontoret ingick dokumentet MKB. Vi refererar här några av de viktigaste synpunkterna vi har på det dokumentet, som inte redan tagits upp med hänvisning till planbeskrivningen (*text i kursiv refererar till MKB dokumentet*).

3.1. Nollalternativ

I förlängningen medför nollalternativet att kapacitetsbrist kan uppstå i fjärrvärmenätet.

Synpunkt:

Saknas redogörelse för kapacitetssituationen i fjärrvärmenätet idag och framöver.

Vi anser att kapacitetssituationen i fjärrvärmenätet idag och framöver behöver utredas grundligt om påståendet om kapacitetsbrist ska ha någon bärighet. I denna utredning bör man även ta hänsyn till rationell och förväntad kapacitetsförbättring i fjärrvärmenätet genom exempelvis sammankoppling samt nödvändig förnyelse av fjärrvärmeledning.

3.2. Alternativ lokalisering

De alternativ som har studerats djupare är att bygga ut/om kraftvärmeverket i Hässelby eller Igelstaverket i Södertälje, eller att bygga ett helt nytt kraftvärmeverk i Nynäshamn/Norvik, Lövsta, Energihamnen i Värtan, Hagby eller Sofielund.

Synpunkt:

Miljökonsekvensbeskrivningen ska innehålla bl.a. en sammanfattning av de överväganden som har gjorts, vilka skäl som ligger bakom gjorda val av olika alternativ och eventuella problem i samband med att uppgifterna sammanställdes (6 kap. 11 § miljöbalken).

Vi har noterat att det saknas detaljerade utvärderingar av alternativa lokaliseringar:

- a. Hur har utvärderingen gått till?
- b. Detaljerade motiveringar, inklusive ekonomiska faktorer?

Det finns flera platser i och vid Stockholms industrihamnar/större hamnar som inte verkar

ha undersökts och vi ifrågasätter därför slutsatserna kring de undersökta alternativen. Enligt vår uppfattning verkar det inte ha funnits en genuin avsikt att finna ett genomförbart alternativ till Lövsta.

Man har inte heller i tillräcklig omfattning utrett alternativa metoder för att möta det påstådda behovet av fjärrvärme och el. Med hänsyn till att förbränning av importerat RDF skapar en överkapacitet för plastförbränning som inte är i linje med EU:s långsiktiga mål¹ är alternativa metoder särskilt viktiga.

Vi anser sammanfattningsvis att lokaliseringsutredningen är bristfälligt utförd och att den därför inte kan ligga till grund för ett tillståndsbeslut.

3.3. Konsekvenser vid planförslag, Konsekvenser bostäder

Under maxfall (Fall 1) beräknas riktvärdet för den ekvivalenta ljudnivån under natt (40 dBA) vid bostäder innehålls vid samtliga beräkningspunkter utom en, utan att någon som luddämpning antas. Den helt dominerande bullerkällan är lossning av bränsle. Riktvärdet innehålls vid samtliga beräkningspunkter om kranarna luddämpas med 2 dB vilket kan ske genom val av specifik utrustning, avskärning, inbyggnad av specifika ljudkällor etc.

Därmed bedöms maximala ljudnivåerna nattetid (22–06) vid bostäder under normal drift inte överstiga 55 dBA annat än möjligen vid enstaka tillfällen.

Synpunkter:

Med utgångspunkt i att Lövsta är en mycket tyst plats, speciellt nattetid, kan vi inte acceptera störande ljudnivåer vid bostäder ens vid enstaka tillfällen. Vi förutsätter därför att kranar och annan utrustning förses med luddämpande utrustning och/eller byggs in för att dämpa ljud.

¹ Meddelande från Kommissionen till Europaparlamentet, Rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt regionkommittén; en europeisk strategi för plast i en cirkulär ekonomi, {swd(2018) 16 final}

4. Miljöpolitisk synpunkt på målet med detaljplanen

Vi delar inte uppfattningen att växthusgasutsläppen från Lövstaverket är låga. Vi delar inte heller Stockholm Exergis uppfattning att man gör miljön en tjänst genom att elda med RDF.

Runt 28,5 miljoner ton plastavfall produceras i EU varje år. Mindre än 30 % av detta avfall samlas in för återvinning. I EU är potentialen för återvinning av plastavfall fortfarande till stor del outnyttjad. Efterfrågan på återvunnen plast i EU uppgår bara till ca 6 procent, medan förbränningen uppgår till 39 procent. 95 procent av plastens värde förloras efter engångsanvändning.

Investeringar i ny kapacitet för plaståtervinning bromsas av låga utsikter till lönsamhet. Plastproduktion och förbränning av plastavfall genererar globalt ca 400 miljoner ton koldioxid per år. RDF är inte förnybar energi utan består tvärtom till stor del av fossilt bränsle, som har producerats i andra länder i en process som också kräver energi. Genom att bygga ett kraftvärmeverk som till stor del eldas med importerat avfall som Stockholm Exergi får betalt för, skapar man ekonomiska incitament som bromsar utvecklingen av återvinning i övriga Europa i en tid där plastproduktionen bara ökar. Därmed bidrar Sverige till att EU:s långsiktiga klimatmål inte uppnås. EU-kommissionen har lagt fram förslag på nya regler om avfallshantering. De inbegriper bl.a. mål för att undvika överkapacitet i infrastrukturen för behandling av blandat avfall som t.ex. förbränning. Enligt vår mening skapar Lövstaverket en sådan överkapacitet för sopförbränning som inte ligger i linje med EU:s miljömål. Om man bortser från ev. framtida ekonomiska styrmedel (som är att vänta förr eller senare) är sopeldningen idag en lönsam verksamhet. Det är dessutom ett billigt sätt för länder som inte kommit så långt med återvinningen att bli av med sina sopor, och motverkar en sund industriell utveckling där soporna produceras. Även ur en miljöpolitisk synvinkel bör Stockholms stad sammanfattningsvis överväga alternativ till Lövstaverket.

5. Punkter som behöver utredas ytterligare:

1. Vi anser att det behöver göras en ny och grundlig utredning av alternativen till uppförande av ett nytt kraftvärmeverk med tillhörande energihamn i Lövsta.
2. Vi anser att det behöver göras en grundlig utredning av samtliga tänkbara konsekvenser för miljön av hur samverkan mellan planområdet och de angränsande deponierna fungerar, inklusive sjöbotten och invallning, grundvattenströmmar och Mälarens rörelser, samt hur det påverkas av bland annat vibrationer, vattenströmmar och vågor från fartyg.
3. Vi anser att det behövs en utredning av spridning av fartygsbuller.
4. Vi menar att det finns en stor risk att föroreningar från mark, även om den är täckt, kan spridas till Mälaren bland annat via de angränsande deponierna. Det måste utredas grundligt.
5. Vi efterlyser en grundlig oberoende utredning av hållbarheten med att använda RDF.
6. Det framgår inte av planen hur stora de totala växthusgasutsläppen blir. Påståendet om låga växthusgasutsläpp är därför tveksamt och bör korrigeras med korrekta siffror efter noggrann utredning.
7. Vi vill att det görs en utredning av hur man kan säkerställa att tätskikten i dagvattendammarna förblir täta och riskerna vid läckage.
8. Vi kräver att det görs en naturvetenskapligt grundad opartisk analys av miljö- och hälsokonsekvenser för utsläppen från kraftvärmeverket.
9. Vi efterlyser en mer korrekt bedömning av hur tät lastbilstrafiken förväntas bli med angivande av förväntad miljöbelastning.
10. Vi skulle också vilja ha en redovisning av miljökonsekvenserna när det blir stopp i fartygstrafiken och allt bränsle ska transporteras med lastbil.
11. Vi kräver en utredning som tar utgångspunkt i vad bränslet (RDF) kan förväntas innehålla och hur man ska kunna kontrollera det.
12. Kapacitetssituationen i fjärrvärmenätet idag och framöver behöver utredas grundligt om påståendet om kapacitetsbrist ska ha någon bärighet. I denna utredning bör man även ta hänsyn till rationell och förväntad kapacitetsförbättring i fjärrvärmenätet genom exempelvis sammankoppling samt nödvändig förnyelse av fjärrvärmeledningar.
13. Vi begär en grundlig utredning av hur utsläpp från planområdet påverkar utvecklingen av Mälaren avseende ekologisk och kemisk status.
14. Den ökade båttrafiken vid ett bygge av kraftvärmeverket kan antas medföra en kontinuerlig uppgrumling av sediment, vilket även detta är allvarligt och behöver utredas ytterligare.
15. Muddring är en riskabel operation. Behöver utredas ytterligare.
16. En relevant skyfallsmodellering för dagvatten måste genomföras.

17. Vi vill också att konsekvenserna för det rörliga friluftslivet, både på land och på vatten/isen utreds ytterligare.
18. Vi vill även att påverkan på kultur-, natur- och rekreationsvärdena i Riddersviks engelska park utreds.

Appendix A. Sakägarförtreckning

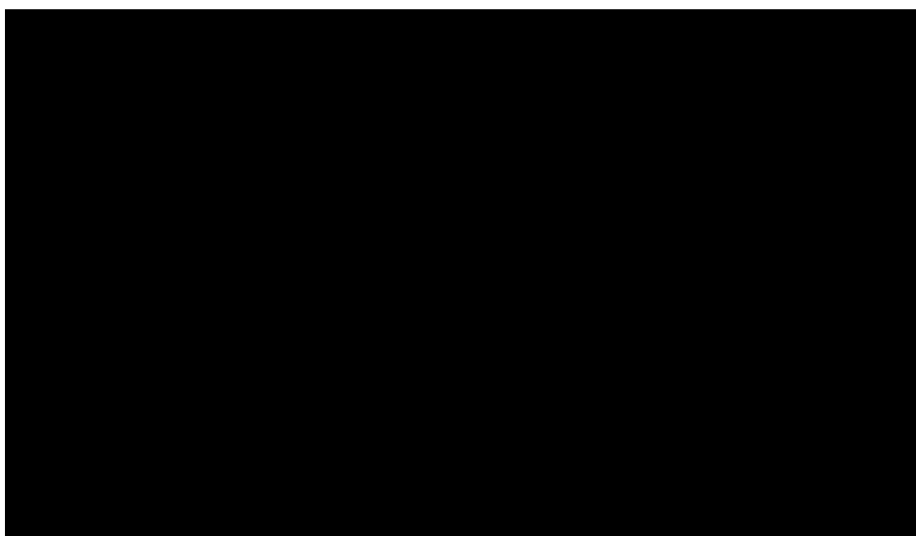
#Rädda Lövsta, ideell förening, c/o Marie Granberg, Fagerstrand 71A, 16571 Hässelby

RÄDDA LÖVSTA

RÄDDA LÖVSTA, MÄLAREN OCH NATUREN I HÄSSELBY

Styrelsens medlemmar

Här kommer namnen på er som vill vara sakägare att stå när vi skickar in yttranded

---

From: Lovsta
Sent: tiistai 11. kesäkuuta 2019 14.30
To: [REDACTED]
Subject: RE: Dnr 2017-09500; Lövstaverket, del av fastigheten Hässelby villastad 36:1.

Hej!
Tack för ditt mejl och dina synpunkter, vi hanterar detta som ett samrådsyttrande.
Vänliga hälsningar
Daniel på Stockholm Exergi

From: [REDACTED]
Sent: maanantai 10. kesäkuuta 2019 23.45
To: Lovsta <lovsta@stockholmexergi.se>
Subject: Dnr 2017-09500; Lövstaverket, del av fastigheten Hässelby villastad 36:1.

Stadsbyggnadskontoret
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se

Stockholm Exergi
lovsta@stockholmexergi.se

YTTRANDE ÖVER SAMRÅDSHANDLINGAR FÖR DETALJPLAN OCH MILJÖTILLSTÅND

Dnr 2017-09500; Lövstaverket, del av fastigheten Hässelby villastad 36:1.

Hässelby den 10 juni 2019

Mitt namn är [REDACTED] och jag bor på [REDACTED] i Hässelby.
Med detta yttrande emotsätter jag mig planförslaget i sin helhet och ger mina synpunkter.

Jag kräver att ni omarbetar era planer för utformandet av verket utifrån de närboendes perspektiv.
En lägre byggnad som inte syns från de boende på Bergmyntegränd, Lingonrisgränd och andra närliggande gator.

Jag ifrågasätter också stort vilket buller som fartygen kommer att generera. Att köra stora fartyg hela vägen in i Mälaren för att lasta vid kajen kommer att dundra och störa oss boende.

Vi står inför en klar värdesänkning på våra fastigheter och jag undrar hur ni har tänkt att ersätta oss för det.

Att Lövstabadet kommer att tas bort om ert förslag går igenom är en stor katastrof. Vi spenderar åtskilliga dagar där varje sommar. Vi valde detta boende mycket av den anledningen att vi går och cyklar dit med våra barn, när de blir större kan de cykla själva. Varje dag vi är där träffar vi kompisar från närområdet. Det här är Lövstas och Hässelby Norra Villastads naturliga samlingsplats på sommaren.

Jag har hittills inte sett något realistiskt förslag på alternativ till Lövstabadet. Hur man än gör kommer vi att bli tvungna att ta bilen dit, vilket inte är miljömässigt bra, farligare för barnen samt inga anpassade vägar.

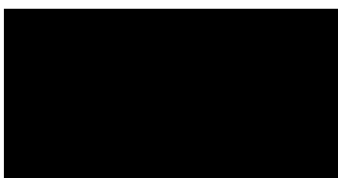
Era planer går rakt emot planerna med utökat friluftsliv i detta fantastiska område. Det eljusspår som invigdes förra året används flitigt av motionärer, hundägare, barnfamiljer. Ett utegym planerades i anslutning till detta spår, nu skulle det ligga mitt emot ett kraftvärmeverk. Mycket tveksamt om det gynnar hälsan att träna där.

Det har länge planerats för ett naturreservat i Kyrkhamn. Katastrof att ni nu går emot de planerna och istället bygger en stor industri istället för att främja naturen, hälsan och ett tyst område i ett annars så stressigt Stockholm. Var är människoperspektivet i ert projekt?

De alternativ till Lövsta som presenteras i ert underlag är otillräckligt utredda och jag ifrågasätter om de är allvarligt menade. Det finns fullt möjliga lokaliseringar och alternativa utföranden i redan exploaterade och industrialiserade områden, som medför mindre intrång för miljön och människors hälsa samt ett mindre ingrepp i strandskyddet jämfört med alternativ Lövsta. Därför ska en annan plats än Lövsta väljas.

Skillnaderna i miljöeffekter mellan Lövsta och dess alternativ har inte redovisats i miljökonsekvensbeskrivningen. Lövsta tycks uteslutande ha valts eftersom det saknas möjlighet att bygga bostäder där, till skillnad från i Stockholms befintliga energiamnar så som t.ex. Loudden. Denna typ av effektivitetsvinster kan dock inte motivera tillstånd för miljöfarlig verksamhet, upphävande av strandskydd och dispens från vattenskyddsföreskrifter. Det är i stället miljöeffekterna som avgör.

Mvh

-----Original Message-----

From: Lovsta

Sent: keskiviikko 29. toukokuuta 2019 9.11

To: [REDACTED]

Subject: RE: Protest! 2017-09500

Hej!

Tack för ditt mejl och din synpunkt, vi hanterar den som ett samrådsyttrande.

Vänliga hälsningar

Daniel på Stockholm Exergi

-----Original Message-----

From: [REDACTED]

Sent: tiistai 28. toukokuuta 2019 11.46

To: Lovsta <lovsta@stockholmexergi.se>; stadsbyggnadskontoret@stockholm.se

Subject: Protest! 2017-09500

Jag protesterar mot planerna att lägga kraftvärmeverket i Löfsta!

Diarie-nummer 2017-09500

Mvh

[REDACTED]

-----Original Message-----

From: [REDACTED]

Sent: tiistai 11. kesäkuuta 2019 6.19

To: stadsbyggnadskontoret@stockholm.se; Lovsta <lovsta@stockholmexergi.se>

Subject: YTTRANDE ÖVER SAMRÅDSHANDLINGAR DNR. 2017-09500_ LÖVSTAVERKET

Hej.

Jag vill härmed uttrycka min ståndpunkt gällande detaljplan och miljötilstånd för Lövstaverket, del av fastigheten Hässelby villastad 36:1.

Jag emotsätter mig planen för Lövstaverket i sin helhet. Bakgrunden till detta är att området har en stor betydelse för friluftsliv och rekreation för den stora mängden medborgare som bor i närområdet. Jag förstår faktiskt inte hur man ens kan komma på idén att göra så stora förändringar av ett områdes miljö. Att bygga Lövstaverket skulle påverka otroligt många boende som INTE valt att bosätta sig bredvid en industri. Det gör mig faktiskt upprörd hur lättvindigt ni verkar se på att omvandla en naturskön plats, där generationer möts i olika friluftaktiviteter, till en industri som kommer sätta en död prägel området och inte vara en vacker syn på långt håll.

Med vänliga hälsningar

[REDACTED]

0739225976

From: Lovsta
Sent: maanantai 10. kesäkuuta 2019 15.02
To: [REDACTED]
Subject: RE: Värmevärk i Lövsta diarie nr 2017-09500

Hej!
Tack för ditt mejl och dina synpunkter, vi hanterar detta som ett samrådsyttrande.
Vänliga hälsningar
Daniel på Stockholm Exergi

From: [REDACTED]
Sent: maanantai 10. kesäkuuta 2019 14.45
To: Lovsta <lovsta@stockholmexergi.se>
Subject: Värmevärk i Lövsta diarie nr 2017-09500

Jag vill starkt protestera mot förslaget att placera ett värmeverk i Lövsta. Det måste finnas en bättre plats att lägga detta på alternativt låta det vara kvar på nuvarande plats.

Varför:

Riskerar att få problem med dricksvattnet i Mälaren.

Förstöra miljön då det blir granne med ett fantastiskt naturreservat. Att förstöra ett område som idag är relativt oexploaterat är direkt olämpligt.

Det är bättre att flytta till t e x Värtahamnen) alternativt låta det ligga kvar med utbyggnad.

Förstöra ett rekreationsområde som används av många olika personer för promenader, löpturer, ridturer mm.

Förstöra ett av de tystaste områdena i Stockholm med mer bil och båttrafik . Redan idag är biltrafiken längs vägarna in till Stockholm mycket hög och det finns inte utrymme för mer trafik samtidigt som man bygger ut områden i närheten och diskuterar en avstängning av gröna linjen då den behöver repareras.

Förstöra en mycket välbesökt badplats och båthamn som används av många.

Jag anser att det absolut ska tas fram alternativ till detta förslag.

Låt oss stoppa detta nu så vi slipper ångra oss framöver.

Med vänlig hälsning

From: Lovsta
Sent: tiistai 11. kesäkuuta 2019 14.32
To: [REDACTED]
Subject: RE: Synpunkter Lövstaverket dnr: 2017-09500

Hej!
Tack för ditt mejl och dina synpunkter, vi hanterar detta som ett samrådsyttrande.
Vänliga hälsningar
Daniel på Stockholm Exergi

From: [REDACTED]
Sent: maanantai 10. kesäkuuta 2019 23.57
To: Lovsta <lovsta@stockholmexergi.se>
Subject: Synpunkter Lövstaverket dnr: 2017-09500

Angående planerna på nytt värmekraftverk i Lövsta med diarienummer: 2017-09500.

Jag emotsätter mig planförslaget i sin helhet. Anledningen till detta är främst att det planerade verkets lokalisering innebär ett för stort intrång i naturvärden, kulturvärden, rekreation och friluftsliv i området Riddersvik-Lövsta-Kyrkhamn. Om planen realiseras kommer ett mycket populärt strandbad, Lövstabadet, att behöva läggas ned.

Det planerade verket kommer att synas milsvida omkring och skapa en industriell inramning till kulturhistoriskt värdefull miljö i Riddersvik-Lövsta-Kyrkhamn. Därtill kommer att Hässelby, i egenskap av ett delvis socialt utsatt område, är särskilt känsligt för ytterligare exploatering och industrialisering

Hälsningar

Gällande Lövstaverken

Diarienummer 2017-09500

[REDACTED]

Samrådsmötet den 15 maj visade klart och tydligt vilken okunskap stadens tjänstemän uppvisade. Det stod nog ganska så klart att de ej varit på stället för att studera platsen för denna byggnation.

Området används sommartid för bad och rekreation. De som inte har tillgång till sommarstugor och eventuella utlandsresor kommer hit vuxna och barnfamiljer samt ungdomar. Och nu har staden beslutat att de inte längre ska få tillgång till denna härliga plats. Är det för att det ligger i ett område där det inte finns en kapitalstark population. Ser detta som en klassfråga. Nu ska man mota ut medborgarna till en plats längre ut som inte har det omfång som Lövstabadet har.

Många frågor väcktes på mötet och svar uteblev...

Så nu vill vi ha svar på om staden kan garantera följande saker

Containerfartyg som kommer att trafikera Mälaren, vilka utsläpp kommer detta att medföra? Mälaren är vår vattenresurs där vi hämtar vårt dricksvatten, vad händer när dessa fartyg rör upp det bottenslam som bevisligen finns där. Vilka gifter kommer att frigöras?

Man berättade också om att lastbilar ska transportera avfallet bort från Lövsta, man sa att en bil i timmen kommer att köra därifrån. Det låter som ett önsketänkande! Är våra vägar byggda för detta, den infrastruktur som finns idag är undermålig med långa köer som följd. Transport på landsväg är väl inte ett miljövänligt alternativ.

De utsläpp som senare, om denna koloss byggs kommer att förpesta en hel bygd. Där liknande verk finns så sprider dom en anskrämlig lukt plus att en massa flugor kommer att finnas.

Att bränna sopor är en föråldrad teknik, lär av utvecklingen och tillvara på förnybar energi. Är det verkligen så att vi behöver energi i den omfattning som staden och företagen försöker att skrämma oss med.

Vi kräver att denna pappersprodukt aldrig ser dagens ljus. Det handlar om medborgarnas välmående och rättighet till en bra miljö.

-----Original Message-----

From: Lovsta

Sent: perjantai 7. kesäkuuta 2019 9.07

To: [REDACTED]

Subject: RE: Nytt värmekraftverk i Lövsta

Hej!

Tack för ditt mejl och dina synpunkter, vi hanterar detta som ett samrådsyttrande.

Vänliga hälsningar

Daniel på Stockholm Exergi

-----Original Message-----

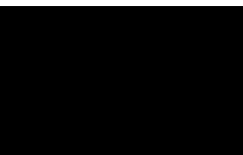
From: [REDACTED]

Sent: keskiviikko 5. kesäkuuta 2019 13.24

To: Lovsta <lovsta@stockholmexergi.se>

Subject: Nytt värmekraftverk i Lövsta

Jag protesterar mot planerna att lägga värmekraftverket i Lövsta Diarienummer 2017-09500.

Skickat från min iPhone

From: Lovsta
Sent: maanantai 10. kesäkuuta 2019 14.23
To: [REDACTED]
Subject: RE: Diarienummer 2017-09500

Hej!
Tack för ditt mejl och dina synpunkter, vi hanterar detta som ett samrådsyttrande.
Vänliga hälsningar
Daniel på Stockholm Exergi

From: [REDACTED]
Sent: maanantai 10. kesäkuuta 2019 13.03
To: Lovsta <lovsta@stockholmexergi.se>
Subject: Diarienummer 2017-09500

Som granne till planeringen av nya Lövsta verket vill jag härmed protestera mot dess planer. Allt för många oklarheter och nackdelar ni denna fråga värför jag ej kan acceptera planerna på Lövsta värmeverk.

[REDACTED]

From: Lovsta
Sent: maanantai 10. kesäkuuta 2019 9.22
To: [REDACTED]
Subject: RE:

Hej!
Tack för ditt mejl och sina synpunkter, vi hanterar detta som ett samrådsyttrande.
Vänliga hälsningar
Daniel på Stockholm Exergi

From: [REDACTED]
Sent: sunnuntai 9. kesäkuuta 2019 17.32
To: Lovsta <lovsta@stockholmexergi.se>
Subject:

Ang diarienummer 2017-09500

1993 flyttade jag till ett radhus Hässelby. Ända sedan inflyttningen har jag kunnat njuta av förhållandevis frisk luft, underbart vackra och fridfulla omgivningar, tystnad, glittrande vatten och snötäckta isvidder. Året runt har familjen kunnat föra ett aktivt friluftsliv med bad, promenader, fotbollsspel, skid- och skridskoåkning i Lövsta- och Kyrkhamnsområdet.

Det planerade värmeverket kommer att sätta stopp för detta. Ingen normal människa kommer att vilja vara friluftaktiv i skuggan av den grå koloss som föreslås. Estetiskt motbudande, helt annan ljudnivå (både från verket, fartygen och långtradarna), kanske ohälsosamt utsläpp?

Dessutom miljöaspekten under byggnationen med byggtrafik, mudderverk som river upp gifter samt senare med lastfartygens strömmar.

Hur ska man kunna locka med "attraktiva" bostäder i Riddersvik när mycket av det "attraktiva" kommer att förstöras av värmeverket?

Stora miljö- och kulturhistoriska värden äventyras när man anlägger en så dominerande byggnad mitt i naturen och nära planerade naturreservat.

Jag har svårt att se att de som planerar detta bygge har sett alla badande barnfamiljer på sommaren, alla vinteraktiva eller övriga höst- och våraktiviteter.

Hur ska man kunna behålla reservatet och samtidigt bygga en jämförbar badplats någon annan stans och var ska den ligga? Inte att förglömma båtklubben...

Hälsningar,
[REDACTED]

SvaraVidarebefordra

From: Lovsta
Sent: maanantai 10. kesäkuuta 2019 10.24
To: [REDACTED]
Subject: RE: Dnr 2017-09500

Hej!
Tack för ditt mejl och din synpunkt, vi hanterar detta som ett samrådsyttrande.
Vänliga hälsningar
Daniel på Stockholm Exergi

From: [REDACTED]
Sent: sunnuntai 9. kesäkuuta 2019 23.57
To: Lovsta <lovsta@stockholmexergi.se>
Subject: Dnr 2017-09500

Hej!

Härmed vill jag [REDACTED] protestera mot planerna på ett nytt kraftvärmeverk i Lövsta, vilket kommer att försämra vårt närområde markant.

Med vänlig hälsning

[REDACTED]

From: Lovsta
Sent: tiistai 11. kesäkuuta 2019 14.05
To: [REDACTED]
Subject: RE: Synpunkter om ett kraftvärmeverk i Lövsta, Stockholm

Hej!
Tack för ert mejl och era synpunkter, vi hanterar detta som ett samrådsyttrande.
Vänliga hälsningar
Daniel på Stockholm Exergi

From: [REDACTED]
Sent: maanantai 10. kesäkuuta 2019 21.20
To: Lovsta <lovsta@stockholmexergi.se>
Subject: Synpunkter om ett kraftvärmeverk i Lövsta, Stockholm

Planförslagets diarienummer: 2017-09500

Hej,

Kort sagt tycker vi att det är skrämmande att någon ens förespråkar att bygga ett kraftvärmeverk på en plats som kommer att äventyra dricksvattenförsörjningen för ca 2 miljoner människor. Lövstaområdet kryllar av delvis övertäckta miljögifter som långsamt läcker ut i omgivningen. Det vore bara vansinne att börja bygga där. För att ta ett exempel så har vattenverken i Görväln och Lovö redan idag exempelvis ”tydliga föreningar av PFAS” enligt en granskning som finns här: <https://www.hemhyra.se/nyheter/giftet-som-15-miljoner-svenskar-dricker/> . Vi tycker att det räcker med miljöskandaler nu.

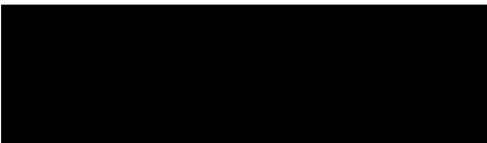
Vi tillhör en bostadsrättsförening på [REDACTED] som blev färdigbyggd 2008 och vi flyttade in 2015. Vi var alltså inte med från början, men har efteråt läst dokumentation (bl.a. <https://insynsverige.se/documentHandler.ashx?did=29448>) inför byggstarten, där olika aktörer uttalar sig och reserverar sig för beslutet att bygga våra hus, vilket främst beror på närheten till den dåvarande/nuvarande Lövstaanläggningen. Vi har ungefär 200-300 meters avstånd dit (det står lite olika i olika dokument). Vi anser därför att i samma stund som beslutet att bygga våra hus fattades, så innebar det samtidigt att man indirekt beslutade att det inte skulle byggas något kraftvärmeverk här.

Vi anser även att vår livskvalité och det ekonomiska värdet på vårt område kommer påverkas negativt om kraftvärmeverket blir byggt. Vi tycker att just läget med närhet till Mälaren, vilda djur, friluftsliv och grönområden är det som är bra med att bo här, och vår bild är att folk som flyttar hit, gör just det för att få lite "lugn och ro". På en karta kanske det ser ut som att Hässelby Villastad har hyfsat nära till tunnelbanan, men det är flera km och brist på infartsparkeringar och annat gör att många känner sig tvungna att köra mycket bil för att få vardagen att gå ihop. Det finns inte så mycket kollektivtrafik att välja på (endast bussar som går långsamt på smala vägar), vilket gör att det tar minst 1 tim enkel resväg till en arbetsplats i innerstan. Och tvärförbindelser kan man bara glömma. Som exempel tar det närmare 2 timmar att åka till

Täby med kollektivtrafik. Fastän både Hässelby och Täby ligger på norra sidan av Stockholm. Det här området är helt enkelt inte byggt för en stor ökning av tung lastbilstrafik.

Ur vårt perspektiv är det här en ganska enkel fråga. Bygg nya kraftvärmeverk i Norge och England istället (det är rimligare att enskilda länder tar hand om sina egna sopor på plats så att säga) och använd sen vinsten till att bygga solceller på Stockholms alla byggnader. Klimatkrisen kräver mer radikala lösningar än era.

Vänligen,

From: Lovsta
Sent: perjantai 7. kesäkuuta 2019 9.40
To: [REDACTED]
Subject: RE: YTTRANDE ÖVER SAMRÅDSHANDLINGAR FÖR DETALJPLAN OCH MILJÖTILLSTÅND

Hej!
Tack för ditt mejl och dina synpunkter, vi hanterar detta som ett samrådsyttrande.
Vänliga hälsningar
Daniel på Stockholm Exergi

From: [REDACTED]
Sent: perjantai 7. kesäkuuta 2019 1.05
To: Lovsta <lovsta@stockholmexergi.se>
Subject: YTTRANDE ÖVER SAMRÅDSHANDLINGAR FÖR DETALJPLAN OCH MILJÖTILLSTÅND

Hässelby den 7 juni 2019
YTTRANDE ÖVER SAMRÅDSHANDLINGAR FÖR DETALJPLAN OCH MILJÖTILLSTÅND
Dnr 2017-09500; Lövstaverket, del av fastigheten Hässelby villastad 36:1.

Utseende

Anläggningen kommer att synas från hela Hässelby då den skulle bli högre än alla träd. Att bo i skuggan av en förbränningsanläggning blir inte attraktivt. Med andra ord kommer värdet av bostäderna i området att sjunka. Paradoxalt nog ska det byggas nya bostäder i Riddersvik i direkt anslutning till förbränningsanläggningen. Bilder som visats hittills är avsiktligt ur en betraktningssvinkel högt uppifrån för att inte visa hur byggnaderna helt kommer att dominera hela Hässelby.

Luftkvalitet

Vi viss väderlek går luften nedåt. Hässelby kommer då att täckas av rök från sopförbränningen.

I samband med rötslamsövertäckningen av kullarna i Lövsta som pågick under två år var stanken outhärdlig när vindriktningen låg fel eller det var vindstilla och dimma.

Enligt luftföroreningskartor är luften renast i hela Stockholm just i Lövstaområdet. Med förbränningsanläggningen förorenas luften redan här och sveper sedan in över hela Stockholm då vinden vanligen är västlig. Exakt vad kommer att släppas ut? Finns det några garantier för vad som inte kommer att släppas ut? Hur kommer det att säkerställas?

Buller

De få sandbåtar som går förbi idag bullrar kraftigt. En stor ökning av bullrande båtar skedde när sprängsten från tunnelbygget började fraktas norrut på Mälaren. Särskilt bogserbåten "TED" får hela huset att vibrera under den halvtimme det tar för den att passera. Med ökad båttrafik kommer bullret att öka ytterligare.

Från dagens åtevinninganläggning hörs buller redan idag. Men det är bara på dagtid. Om bullret i framtiden ska pågå dygnet runt blir det ett stort störmoment, inte minst nattetid.

Kyrkhamn är ofta nämnd som Stockholms tystaste plats. Det kommer den inte längre kunna vara med den verksamhet som förbränningsanläggningen skulle innebära.

Friluftsliv

Området utnyttjas idag för motion av olika slag, ridning med mera. Jag springer själv flera gånger i veckan året om genom området, promenerar med hund och cyklar. Att ta sig igenom ett industriområde varje gång man motionerar är mindre lockande. Om luftkvalitén dessutom försämras kommer nyttan att få vägas mot de föroreningar men riskera att få i sig.

Skridskoåkning

Skridskoåkning på Lambarfjärden och norrut förbi Lövsta kommer att vara ett minne blott om det blir båttrafik året runt till Lövsta. Vi är många i Hässelby som gärna åker skridskor när isen lagt sig. Rekordet var en helg för några år sedan då tusentals människor från hela Stockholm passade på att åka skridskor på de av Hässelby Skridskoförening plogade banorna. Den senaste vinterns sprängstenstransporter från tunnelbygget gjorde isen alltför dålig. Båttrafik som angör Lövsta skulle permanent skära av möjligheten att åka skridskor mot Görväl. Vikingarännen som lockar åkare från hela Europa skulle aldrig mer kunna hållas längs den klassiska sträckningen Uppsala – Stockholm.

Miljö

Det framgår redan i beskrivningen från Exergi att miljöpåverkan kommer att bli betydande för boende i närheten. Då de är partiska befaras att det är en underdrift. Hur mycket miljön kommer att försämras vet vi inte. När vi vet är det redan för sent att backa.

Från sopförbränningsanläggningen i Västerås som också använder importerade sopor som bränsle hörs historier om att ovanliga insekter dykt upp som inte funnits i Sveriges natur tidigare. Soporna riskerar att föra med sig inte bara miljögifter utan även arter som sprids här med oanade konsekvenser.

Vatten

Vårt dricksvatten tas från Mälaren inte långt ifrån Lövsta. Situationen är redan riskabel idag med läckage från deponin och inte minst rasrisken. Tittar man på äldre foton från platsen ser man att hela området består av deponi med okänt innehåll som tömts direkt i Mälaren. Dåtidens vik är idag en udde. Skulle ett skred ske ned mot djupet mitt i Lövstafjärden skulle man få stora föroreningar frigjorda i Mälaren, inte långt ifrån vattenverket i Gjörväln. Hur många år vi skulle bli utan dricksvatten kan man bara spekulera i. Båttrafik och bygge skulle kunna påverka negativt.

Historia

Då trakten varit bebyggd under lång tid finns det även arkeologiska intressen i området.

Ett bygge av förbränningsanläggning skulle kunna förstöra outgrävda arkeologiska områden.

Natur

Kommer vi att fortsätta kunna se havsörnar sväva över Lövsta i framtiden eller kommer de att skrämmas bort av den en förbränningsanläggning?

Slutsats

Undersökningar som gjorts har inte tagit hänsyn till alla aspekter. Därför ska de göras om eller ska hela projektet läggas ned.

Om bygget blir av kommer värdet av att bo här minska så pass att det antagligen blir mer attraktivt att flytta till en annan del av Sverige. Kommunalskatten kommer m.a.o. att betalas in någon annanstans.

From: larssjim [mailto:kundservice@stockholmexergi.se]
Sent: torstai 13. kesäkuuta 2019 15.05
To: Lovsta <lovsta@stockholmexergi.se>
Subject: Fwd: Synpunkter som ska ingå i samråd beträffande nytt kraftvärmeverk i Lövsta

Hej,
Vi fick detta på kundtjänsten, jag har loggat i incontrol men skickar detta vidare till er om ni behöver göra något med detta.
/Jimmy

Vidarebefordrat av: larssjim, 2019-06-13 15:01:54
Från: [REDACTED]
Datum: 2019-06-10 19:27:36
Till: kundservice@stockholmexergi.se
Ämne: Synpunkter som ska ingå i samråd beträffande nytt kraftvärmeverk i Lövsta

Beträffande nytt kraftvärmeverk i Lövsta

Ett nytt kraftvärmeverk avses anläggas i Lövsta vid en deponi av avfall. Deponin är till största delen täckt för att undvika att regnvatten kommer ner i deponin och tar med sig föroreningar från tippmassorna ner i Mälaren. Tippmassor som utgörs av slagg, aska och hushållsavfall. Det är av stor vikt att området kring tippområdet förblir opåverkat och tätt från regnvatten för att därigenom minimera att skadliga ämnen från deponin eller deponins närhet att rinna ner i Mälaren. Det betyder att byggnadsarbeten och anläggningsarbeten i närheten av deponin är olämpliga. T.ex kan markarbeten såsom pålning för byggnadskroppar och kajanläggning skapa markvibrationer. Dessa vibrationer och den muddring för närliggande hamn gör att föroreningar från tippen och dess förorenade närområde kan läcka ut så att föroreningshalten ökar i Mälaren.

Enligt Stockholm Exergis underlag för samråd har undersökningar visat på en hög föroreningsgrad i både mark, grundvatten och sediment orsakad av den tidigare avfalls-verksamheten. Det nämns att det förekommer tungmetaller, PAH, lösningsmedel, PCB, bekämpningsmedel och flamskyddsmedel. Detta betyder att det kan i deponi området och kring deponi området i grundvattnet finnas sådana föroreningar som t.ex. dioxiner som är starkt giftiga i mycket låga halter. Dioxiner bör analyseras på nanogram nivån. Dessa kan genom anläggningsarbete i närheten av deponi området hamna i Mälaren. Tacksam om att få information om vilka ämnen som har analyserats och dess halter samt var dessa har geografiskt påträffats. Det är viktigt att provtagning sker i Mälarens botten-sediment i en ring runt deponin så att en bild kan skapas av föroreningssituationen.

Mälaren är en stor dricksvattentäkt för Stockholms området och för flera andra städer. Norrvatten har bl.a ett intag vid Görväln. Detta intag försörjer många kommuner norr om Stockholm med dricksvatten. Dricksvatten behovet har under del av sommaren 2018 kommit upp i intagets maximala kapacitet. Sannolikt bör intaget av vatten från Mälaren utökas i framtiden för att klara ett ökat vattenbehov för en växande befolkning i kommunerna norr om Stockholm. Att kunna använda Mälaren som råvatten för dricksvatten måste vara ett stort regionalt intresse. För att minimera risken för utsläpp av skadliga och giftiga ämnen från deponierna i Lövsta anser undertecknad att det inte ska ske något anläggningsarbete närmare än 150 m från deponierna. Detta bör gälla slå spont, pålning, muddring, grävning och annat byggnadsarbete. Av detta skäl bör inte ett kraftvärmeverk anläggas enligt det redovisade preliminära layout förslaget i Lövsta. Om verket byggs bör båttransporter till kraftvärmeverket undvikas om dessa kan grumlar upp botten med sina propellrar.

Min egen bakgrund som skriver detta samrådsdokument är att jag har under senare delen av 1970-talet och 1980-talet arbetat med miljöfrågor vid Institutet för Vatten- och Luftvårdsforskning (IVL). Jag var bl.a. IVL:s platschef för saneringen av BT-Kemi i Teckomatorp under perioden hösten 1977 till 1988.

Viksjö 2019-06-10

[REDACTED]
Pensionär, Civ.ing (Väg och Vattenbyggnad) och Civ.ek

From: Lovsta
Sent: perjantai 24. toukokuuta 2019 14.01
To: [REDACTED]
Subject: RE: Diarienummer 2017-09500 Protest mot planerat kraftvärmeverk i Lövsta

Hej!
Tack för ditt mejl, vi hanterar din synpunkt som ett samrådsyttrande.
Vänliga hälsningar
Daniel på Stockholm Exergi

From: [REDACTED]
Sent: perjantai 24. toukokuuta 2019 10.09
To: stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
Cc: Lovsta <lovsta@stockholmexergi.se>
Subject: Diarienummer 2017-09500 Protest mot planerat kraftvärmeverk i Lövsta

Hej
Jag vill inte ha något kraftvärmeverk i Lövsta.

Diarienummer 2017-09500

Stadsbyggnadskontoret
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se

Endast per e-post

Stockholm Exergi
lovsta@stockholmexergi.se

Endast per e-post

Hässelby den 9 juni 2019

YTTRANDE ÖVER SAMRÅDSHANDLINGAR FÖR DETALJPLAN OCH MILJÖTILLSTÅND

Dnr 2017-09500; Lövstaverket, del av fastigheten Hässelby villastad 36:1.

I egenskap av sakägare, får vi framföra följande synpunkter på ovanstående samrådsunderlag.

Samrådsunderlaget är så bristfälligt att det inte utgör ett fullgott beslutsunderlag. Vi begär därför att ytterligare utredningar genomförs då vissa påstående saknar vetenskapliga grunder och andra brister i underlaget.

Med hänsyn till ärendets komplexitet och till det starka ekonomiska intresset / partsintresset av att planen realiserar anser vi att en kompletterande utredning behöver vara opartisk och genomföras av annan än Sweco.

Vi vill ha särskilda svar på följande frågor då vi bor närmast det planerade bygget:

1. att Lövsta ligger vid/i vattenskyddsområde nära vattentäkt och att dricksvattnet därmed riskerar att förorenas för ca 2 miljoner invånare?
2. att Lövsta är starkt förgiftat/kontaminerat kan inte ha en negativ försumbar effekt av planerat bygge? Med anledning av de stora osäkerheterna kan därmed inte negativ påverkan på kvalitetsfaktorer för ekologisk och kemisk status uteslutas.
3. att Lövestabadet kommer att läggas ned när generationer har badat vid denna plats?
4. att Lövsta med omnejd är av stor betydelse för:
  - a. Hälsan – Cancerframkallande partiklar under ca 50 års tid? Nu ligger det snart två förskolor närmare än 500 meter. Samt, hundratals bostäder inom 1000 meter? Varför bygga ett nytt värmeverk där det finns bostäder i närheten och göra om samma misstag som gjordes vid nuvarande värmeverk i Hässelby Strand? Hur många fler bostäder kommer att byggas i området under de kommande 50 åren?
  - b. Buller – Stockholms tystaste plats med ytterligare buller kommer inte vara en försumbar effekt. Sömnbrist är redan ett stort problem i vårt samhälle idag och varför göra problemet ännu större med mer buller?
  - c. Avfallsdofter - RDF-bränslet kommer ge en konstant doft för oss som bor bredvid. Hur kommer ett doftfritt värmeverk planeras?

- d. Friluftslivet – Hur ser planen ut för alla som vistas i naturen/badet? Ser inte att det är en positiv effekt att springa, rasta hunden eller gå med barnen förbi ett värmeverk.
  - e. Askan efter förbränning av avfall – hur farlig är askan som blir kvar som måste transporteras bort och kan den blåsa iväg, hamna bredvid transporten ifrån värmeverket osv och då kontaminationer av omgivningen?
5. Det framgår inte av planen hur stora de totala växthusgasutsläppen blir? Påståendet om låga växthusgasutsläpp är därför tveksamt och bör korrigeras med korrekta siffror efter noggrann utredning.
  6. Vi kräver att det görs en naturvetenskapligt grundad opartisk analys av miljö- och hälsokonsekvenser för utsläppen från kraftvärmeverket.
  7. Vi efterlyser en grundlig oberoende utredning av hållbarheten med att använda RDF.

Sakägarna,

-----Original Message-----

From: Lovsta

Sent: maanantai 10. kesäkuuta 2019 9.25

To: [REDACTED]

Subject: RE: Lövsta värmeverk

Hej!

Tack för ditt mejl och dina synpunkter, vi hanterar detta som ett samrådsyttrande.

Vänliga hälsningar

Daniel på Stockholm Exergi

-----Original Message-----

From: [REDACTED]

Sent: sunnuntai 9. kesäkuuta 2019 18.35

To: Lovsta <lovsta@stockholmexergi.se>

Subject: Lövsta värmeverk

Hej!

Har följande synpunkter på byggnation av värmekraftverk vid Lövsta:

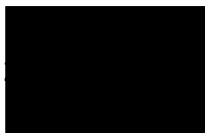
- Oro för miljöpåverkan då kullarna med gamla restsopor påverkas.
- Det är ju mest sopor som kommer eldas, hur påverkar det luft/vatten och vad finns i restavfallet som transporterar på våra vägar?
- Båda vattenverken vid Görveln och Lovö hämtar sitt vatten i närområdet. Mälaren är dessutom en stor sötvattens täckt för många orter. Vad händer vid en oljeläcka från dessa båtar som kommer att gå i skyttetrafik?
- Miljön förändras på ett negativt sätt men en så stor industribyggnad. Landskapsbilden förändras.
- Ökad biltrafik med lastbilar var timme som ska frakta bort "aska" längs de redan hårt belastade vägarna. Varför inte ta slaggen i retur på båtarna, det framhålls ju hela tiden av er att båt/järnväg är att föredra,
- Stor vikt att strand promenaden även i fortsättningen blir sjönära och inte påverkas allt för mycket av "industrin"
- Lövstabadet försvinner! Hur är det möjligt att ens tänka att ta bort detta populära och välbesökta bad. Tusental människor både från Västerort och Järfälla utnyttjar detta bad. Platsen för det ev. ersättningsbadet ligger i norr och de flesta gillar en badplast med sol under dagen,
- Vilka alternativ har båtklubben, MC-klubben och RC-klubben erbjudits?
- Brytning av isränna för fartygstransporter försvårar utnyttjandet av isarna för friluftsliv.

Naturresevat och gröna ytor behövs verkligen i området. Kyrkhamn är ett av Stockholm tystade områden, hur går det nu?

Ett stort antal bostäder byggs/planeras i närområdet och behov av bad och rekreation ökar men istället för att utöka minskar nu detta.

Lövsta har tidigare varit en sopförbränningsanläggning, när den anlades för nästa hundra år sedan valdes platsen för den ansågs ligga långt från staden, Nu blir detta kraftverk mer en del av den ständigt växande staden, Bäst vore att lägga det längre från tätbebyggt område - med båttransport vore detta väl möjligt?

Om inte tänk om med placering av hamnen, minska byggnaderna och lyssna/samarbeta med medborgarna i området.

-----Original Message-----

From: Lovsta

Sent: maanantai 10. kesäkuuta 2019 10.16

To: [REDACTED]

Subject: RE: Värmeverk i Lövsta

Hej!

Tack för ditt mejl och dina synpunkter, vi hanterar detta som ett samrådsyttrande.

Vänliga hälsningar

Daniel på Stockholm Exergi

-----Original Message-----

From: [REDACTED]

Sent: sunnuntai 9. kesäkuuta 2019 23.04

To: Lovsta <lovsta@stockholmexergi.se>

Subject: Värmeverk i Lövsta

Hej!

Meddelandet gäller projekt med diarienummer 2017-09500 och är skrivet av [REDACTED] som bor på [REDACTED]

Jag tycker att det är orimligt att bygga värmeverk på en plats som betyder så mycket för många. Här ägnar sig många människor åt olika fritidsaktiviteter, något som kommer att försvinna om värmeverket byggs.

Med vänlig hälsning, [REDACTED]

Stadsbyggnadskontoret
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
Endast per e-post

Stockholm Exergi
lovsta@stockholmexergi.se
Endast per e-post

Hässelby den 9 juni 2019

YTTRANDE ÖVER SAMRÅDSHANDLINGAR FÖR DETALJPLAN OCH MILJÖTILLSTÅND

Dnr 2017-09500; Lövstaverket, del av fastigheten Hässelby villastad 36:1.

Vi motsätter oss förslaget i dess helhet.

Den omfattning som anläggningarna föreslås få kommer att innebära ett dominerade industriellt inslag som tar död på natur- och kulturvärden, rekreation och friluftsliv i området Riddersvik-Lövsta-Kyrkhamn. Den bild av landsbygd som infaller sig efter att man passerat Lövsta återvinningsanläggning i riktning mot Kyrkhamn kommer bryskt raderas bort av den föreslagna anläggningen och dess extremt höga skorsten som kommer att ses vida omkring. Ängarna ovanför Lövstabadet, som idag används för rekreation i form av spontanidrott, hundpromenader, brukshundsklubbar, tältning mm, föreslås asfalteras och bli vinteruppläggningsplats för båtar. Nuvarande verksamheter med fritidsbåtar, radiostyrda bilar, och allmän badplats trängs bort. Golfspelare får spela mot en industriell fond i stället för djur och natur.

Verksamheten kommer innebära miljöbelastning i form av ökade fartygstransporter in i Mälaren, omfattande lastbilstransporter i anslutning till naturområde och genom bostadsområden, samt utsläpp från förbränning och kylvatten. Det går stick i stäv mot den starka miljövåg som vi upplever nu.

Beträffande fartygstransporterna och de miljögifter de för med sig framstår det fullständigt obegripligt att Stockholms stad samtidigt kräver att fritidsbåtar i Mälaren inte längre får ha bottenfärger som förhindrar påväxt.

Fartygstrafik i direkt anslutning till Lövsta gamla soptipp riskerar att röra upp giftigt bottensediment och förstöra Mälaren som vattentäkt. Redan idag förekommer att gamla sopor kommer upp till ytan långt från den gamla soptippen efter att ha drivit längs botten.

Grunden för att välja Lövsta som plats för ett nytt vämeverk verkar var att marken i princip är osäljbar. Detsamma gäller inte markerna för värmeverken i Värtan eller Hässelby Strand, som man förstär hellre säljs till bostadsbyggande. Det skulle innebära en kortsiktig vinst på bekostnad av permanent skador på Riddersvik-Lövsta-Kyrkhamn som är ett område dit allmänheten idag söker sig

för natur, kultur, rekreation och friluftsliv. Det innebär också ett direkt hot mot miljön. Det går också stick i stäv mot avsikten för något år sedan att göra området till skyddat naturområde.

För boende i Hässelby kommer anläggningen och dess lastbilstrafik utgöra skäl för att överväga andra bostadsorter. Det kommer sannolikt ytterligare öka segregationen i en stadsdel som redan idag är utsatt. Stockholms stad har sedan tidigare lagt ner trädodlingen som låg i Riddersvik. Marken ska bebyggas med bostäder. Dessa bostäder har marknadsförts med närheten till natur. Nu föreslås deras närmsta granne bli ett värmeverk, och på lokalgatan i direkt anslutning till det nya bostadsområdet föreslås över 5 000 lastbilstransporter (!) per år äga rum. Vem kommer vilja släppa ut sina barn under sådana premisser? Boende i närområdet kommer utsättas för höjda mängder av avgaser, buller och extremt ökad risk för olyckor. I förhållande till den tidigare trädodlingen ligger nämligen en av de närmsta grundskolorna på andra sidan Lövstavägen, vilket innebär att mängden barn som behöver ta sig över vägen under dagtid kommer öka när det nya bostadsområdet byggs.

Hässelby den 9 juni 2019

From: Lovsta
Sent: maanantai 10. kesäkuuta 2019 9.16
To: [REDACTED]
Subject: RE: Protest mot kraftvärmeverket i Lövsta

Hej!
Tack för ditt mejl och dina synpunkter, vi hanterar detta som ett samrådsyttrande.
Vänliga hälsningar
Daniel på Stockholm Exergi

From: [REDACTED]
Sent: sunnuntai 9. kesäkuuta 2019 13.07
To: Lovsta <lovsta@stockholmexergi.se>
Subject: Protest mot kraftvärmeverket i Lövsta

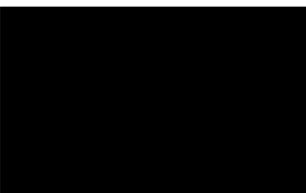
Riskera inte vårt dricksvatten!

Ni kan inte till 100% garantera;
Att fartygen inte river upp giftigt bottensediment
Att muddringen inte orsakar att sediment sprids till vattnet.
Att rökgasreningen vid haveri inte släpper ut höga halter av gifter t.ex. arsenik.
Att dagvatten, processvatten etc svämmas till Mälaren vid onormal nederbörd. Sthlm vatten svämmas redan idag miljontals kubikmeter orenat avloppsvatten vid kraftig nederbörd.
Att gifter och föroreningar sprids till Mälaren vid arbeten med hamn och hamnplan på mark där Industridestillations varit verksam.

FÖRSIKTIGHETPRINCIPEN MÅSTE GÄLLA

Lägg verket i Värtan eller vid någon av de gamla oljedepåerna.!

Hälsningar

From: Lovsta

Sent: maanantai 10. kesäkuuta 2019 10.07

To: [REDACTED]

Subject: RE: Yttrande gällande planer på Värmeverk i Lövsta Natur och Rekreatiomsområde Diarienummer: 2017-09500

Hej!

Tack för ditt mejl och dina synpunkter, vi hanterar detta som ett samrådsyttrande.

Vänliga hälsningar

Daniel på Stockholm Exergi

From: [REDACTED]

Sent: sunnuntai 9. kesäkuuta 2019 21.44

To: Lovsta <lovsta@stockholmexergi.se>

Cc: Stefan Salwin <stefan.salwin@mil.se>

Subject: Yttrande gällande planer på Värmeverk i Lövsta Natur och Rekreatiomsområde Diarienummer: 2017-09500

Yttrande gällande planer på Värmeverk i Lövsta Natur och Rekreatiomsområde

Diarienummer: 2017-09500

Nu tror jag vettet alldeles runnit ut Er & Stadsplanerna i staden. Lövsta är ett välkänt och mycket uppskattat natur och rekreatiomsområde som gränsar till Görvälns Naturresevat, både Lövsta och Naturresevatet har återhämtat sig bra från den tidigare sopförbränningen och har numera en rik flora av olika fågelarter, växter och djur till och med örnar är en daglig syn. När sopförbränningen var aktiv och i flera år efteråt så fanns inga fåglar i skogarna runtomkring – och nu är vi på väg dit igen?

Planerna ni har är faktiskt vansinniga och jag är starkt emot denna galenskap. Börja gräva ur den förgiftade mark vi skattebetalare nyligen finansierat inneslutningen av. Ett långt och dyrbart projekt som vi alla minns med fasa då fekaliestanken låg tung över Hässelby då de gifter som finns i marken inneslöts av mänskligt skit från Henriksdalsberget...

Den här dyng- och gifthögen vill ni nu börja gräva i – Vid Mälardalens största dricksvattentäkt...för att anlägga en galet stor fjärrvärmeanläggning som ska eldas med importerade sopor, kol och så småningom (?) mer miljövänligt material...

Detta ska fraktas på stora dieseldrivna lastbåtar - på ovan nämnda dricksvattentäkt. En hel del tung trafik kommer också belasta området – både före och efter byggplaner – med vilken miljöpåverkan då? Buller, avgaser, breddade vägar etc.

Allt rimmar också väldigt illa med stadens planer på bostadsbyggandet på Ridderviks plantskola

Planerna på att restaurera Tempeludden och Engelska Parken känns ju som ett hå. Gallra träd för att vi ska kunna se ett utsläppstinkande schabrak och tung båttrafik känns ju lite onödigt? Kyrkhamn som Stockholms tystaste plats är ju inget staden längre kommer att kunna stoltsera med heller.

Det här planerade verkets lokalisering innebär ett alldeles för stort intrång i naturvärden, kulturvärden, rekreation och friluftsliv i området Riddersvik-Lövsta-Kyrkhamn. Det är ett alldeles för stort intrång i våra barn och framtida barnbarns uppväxtmiljö och bidrar bara till en generell miljöförstöring

Om planen realiserar kommer ingreppet i Hässelbybornas vardag bli enorm, ett mycket populärt strandbad - Lövstabadet kommer att behöva läggas ned, båtklubben flyttas och Golfbanan troligtvis gå i konkurs, vem vill golfa i skuggan av en mastodontbyggnad .

Det planerade verket kommer att synas milsvida omkring och med sin industriella inramning förstöra kulturhistoriskt värdefull miljö i Riddersvik-Lövsta-Kyrkhamn. Därtill kommer att Hässelby, i egenskap av ett delvis socialt utsatt område, är särskilt känsligt för ytterligare exploatering och industrialisering.

De alternativ som presenteras i underlaget är otillräckligt utredda och man kan undra om de är allvarligt menade. Det finns fullt möjliga lokaliseringar och alternativa utföranden i redan exploaterade och industrialiserade områden, som medför mindre intrång för miljön och människors hälsa samt ett mindre ingrepp i strandskyddet jämfört med alternativ Lövsta. Därför ska en annan plats än Lövsta väljas.

Skillnaderna i miljöeffekter mellan Lövsta och dess alternativ har inte redovisats i miljökonsekvensbeskrivningen. Lövsta tycks uteslutande ha valts eftersom det saknas möjlighet att bygga bostäder där, till skillnad från i Stockholms befintliga energihamnar. Denna typ av effektivitetsvinster kan inte motivera tillstånd för miljöfarlig verksamhet, upphävande av strandskydd och dispens från vattenskyddsföreskrifter. Det är i stället miljöeffekterna som ska avgöra.

Era planer på denna lokalisering borde omedelbart läggas ner:

- Lövsta ligger vid/i vattenskyddsområde nära vattentäkt och att dricksvattnet därmed riskerar att förorenas
- Lövsta är starkt förgiftat/kontaminerat
- Lövstabadet kommer att läggas ned
- Lövsta med omnejd är av stor betydelse för friluftslivet
- Detaljplaneområdet kolliderar med föreslaget naturreservat

From: Lovsta
Sent: perjantai 7. kesäkuuta 2019 9.33
To: [REDACTED]
Subject: RE:

Hej!
Tack för ditt mejl och dina synpunkter, vi hanterar detta som ett samrådsyttrande.
Vänliga hälsningar
Daniel på Stockholm Exergi

From: [REDACTED]
Sent: torstai 6. kesäkuuta 2019 16.38
To: Lovsta <lovsta@stockholmexergi.se>
Subject:

Samråd Lövstac/o Sweco Environment, Grupp 21345, box 385, 65109 Karlstad

Vill härmed protestera mot byggandet av ett nytt kraftvärmeverk i Lövsta och allt som detta för med sig i ett naturskönt område. Stockholm stad bygger nya bostäder en masse i området och var ska alla dessa nya människor ha för rekreation. Dessutom lär transport till och från Lövsta med tunga fordon ske regelbundet och detta på en lokalgata. Hur tänker ni?

Hälsningar [REDACTED]

From: [REDACTED]
Sent: sunnuntai 9. kesäkuuta 2019 16.04
To: Lovsta <lovsta@stockholmexergi.se>
Subject: Yttrande ang Lövsta dnr 2017-09500

Hässelby 9 juni 2019

Sänder härmed ett yttrande ang Lövsta värmeverk.

[REDACTED]

Stocholm Exergi
lovsta@stockholmexergi.se
Samråd Lövsta
c/o Sweco Environment
Grupp 21345
Box 385
651 09 Karlstad

Yttrande över samrådshandlingar för detaljplan och miljötillstånd.

Dnr 2017-09500 Lövstaverket del av fastigheten Hässelby Villastad 36:1

Fram till 1986 var sopförbränningsanläggningen i Lövsta i drift. Medan anläggningen var i drift gjordes en miljöutredning av Miljöbalans AB och Gustav Sundström. Gustav Sundström fann att anläggningen var i mycket dåligt skick men också att den låg så nära bebyggelse och Mälarens vatten, att den med sin miljöpåverkan kom att utgöra en risk för både Mälarens vatten och de boende i Hässelby Villastad.

Gustav Sundströms utredning ledde till att anläggningen stängdes ner. Gustav Sundström skrev i sin utredning bl.a. att marken var så kraftigt förgiftad och att det var direkt olämpligt att bo eller att vistas i området och att vattentäkterna i närheten troligen också var hotade. Ett antal år senare täcktes tippen över och man var då också noga med att lägga plast över de förgiftade områdena för att inte sprida gifterna mer.

I samband med en byggnation av ett nytt värmeverk, så kommer dessa gifter åter att utgöra en risk för att Mälarens vatten. Stockholms vattentäkter i området kan bli förgiftade och därmed drabba hela Stockholms befolkning. Vi kräver därför att Gustav Sundströms utredning, som resulterade i nedläggning av Lövsta sopförbränningsstation, skall aktualiseras och ligga till grund för nuvarande utredning av ett nybyggt värmeverk.

Ni skriver att det kommer att påverka området måttligt. Hur har ni gjort undersökningen och vad innebär måttligt för oss boende i närområdet? Vi kräver att den planerade anläggning inte ska påverka de boende i Hässelby Villastad överhuvudtaget. Det är helt orimligt att man redan vid byggnation av en ny värmeanläggning påverkar både boende och djurliv i närmiljön, om än måttligt.

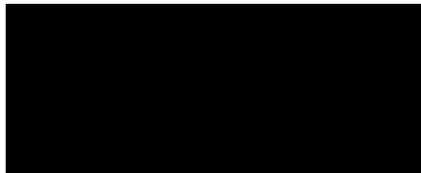
Stockholm Exergi ägs av Fortum som i sin tur ägs av Stockholm stad. Detta gör att den utredning som gjorts inte är opartisk utan att det föreligger en jävsituation där gemensamma intressen väger tungt.

Vi i Hässelby har mycket få grönområden kvar och Riddersvik är i fara samt nu även vår strand vid Lövstabadet. Människor vallfärdar till badet under hela sommaren. Den livskvalité som finns för boende i Hässelby påverkas mycket negativt. Under vintern, så kommer folk från när och fjärran för att få njuta av Hässelbys och Kyrkhamns isar. Vikingarännen är ett stort lopp som varje år går förbi Hässelby in mot stan. Allt detta blir omintetgjort om fartyg ska lägga till i Lövsta vintertid.

Vi har idag redan hård trafikbelastning med långa köer till och från Hässelby Villastad. Om det läggs till tung trafik i regionen kommer trafiksituationen ytterligare att försämrats i Hässelby Villastad. Kollektivtrafiken fungerar redan dåligt med överfulla bussar i stillastående köer. Den bristfälliga kollektivtrafiken gör att vi Hässelbybor ofta är tvungna att använda bilen, vilket ytterligare förvärrar trafiksituationen.

Vi anser att det är ett mycket dåligt förslag att bygga ett nytt värmeverk, så nära Hässelbys permanentboende och kräver att ny utredning görs, av oberoende instans, med målsättning att finna ett nytt område, som inte påverkar eller utgör en risk för människor och djur som bor i Hässelby Villastad.

Hässelby 9 juni

From: Lovsta
Sent: maanantai 10. kesäkuuta 2019 13.55
To: [REDACTED]
Subject: RE: kraftvärmeverket i Lövsta, hos stadsbyggnadskontoret dnr 2017-09500

Hej!
Tack för ditt mejl och dina synpunkter, vi hanterar detta som ett samrådsyttrande.
Vänliga hälsningar
Daniel på Stockholm Exergi

From: [REDACTED]
Sent: maanantai 10. kesäkuuta 2019 10.42
To: Lovsta <lovsta@stockholmexergi.se>
Subject: kraftvärmeverket i Lövsta, hos stadsbyggnadskontoret dnr 2017-09500

Jag protesterar mot planerna att bygga/ lägga kraftvärmeverket i Lövsta. Det kommer att orsaka stor skada i vårt idag tysta naturreservat, ökad lastbilstransport i området och försämra den fina badplats som idag ligger där och som lätt går att ta sig till. Även försämringar för den båthamn och uppläggningsplats som finns i området.

Med vänlig hälsning

[REDACTED]

From: Lovsta
Sent: maanantai 10. kesäkuuta 2019 8.48
To: [REDACTED]
Subject: RE: Protest mot lövstaverken

Hej!
Tack för ditt mejl och dina synpunkter, vi hanterar detta som ett samrådsyttrande.
Vänliga hälsningar
Daniel på Stockholm Exergi

From: [REDACTED]
Sent: perjantai 7. kesäkuuta 2019 21.13
To: Lovsta <lovsta@stockholmexergi.se>
Subject: Protest mot lövstaverken

Undertecknad inser uppenbarligen farorna, riskerna och den fullständiga idiotin att ta hit sopor från andra länder. I dessa miljötider. Dessutom ska transporten ske genom Mälarens vatten där vi vet att gifter liggande på havsbotten kommer att förstöra det dricksvatten som ni säger er värna om.
Börja tänk och tänk rätt. Bygg inte lövstaverken.

From: Lovsta
Sent: maanantai 10. kesäkuuta 2019 9.18
To: [REDACTED]
Subject: RE: Yttrande samrådshandlingar Dnr 2017-09500 Lövstaverket

Hej!
Tack för ditt mejl och dina synpunkter, vi hanterar detta som ett samrådsyttrande.
Vänliga hälsningar
Daniel på Stockholm Exergi

From: [REDACTED]
Sent: sunnuntai 9. kesäkuuta 2019 15.45
To: stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
Cc: Lovsta <lovsta@stockholmexergi.se>
Subject: Yttrande samrådshandlingar Dnr 2017-09500 Lövstaverket

Hur har ni som styr Stockholms stad, kunnat komma fram till detta beslut? Att anlägga ett stort värmekraftverk, som ska ersätta två nuvarande, i Lövsta. Av alla ställen. Att sedan det ska påverka att ett av de finaste baden och båthamn ska bort. Har inte Hässelby villastad med Lövsta soptipp haft nog med negativ miljö. Nu när det blivit mer med natur och plats att vara på för allmänheten, går det illa ihop med vad ni vill göra. Ett gigantiskt bygge med många negativa konsekvenser. Nej tänk om och placera detta bygge på lämpligare ställe. Eller bygg om de som redan finns. Låt vårt fina Lövsta vara ifred. Att få en buss som går till Lövsta sommartid vore något att prioritera. Det välbesökta Lövstabadet behöver fler parkeringar för bilar mm, men med bättre kommunala färdmedel kanske det skulle lösa sig automatiskt. Härmed vill jag protestera mot att detta bygge verkställs och fortsätta kunna åka och bada med barn och barnbarn vid vårt fina strandbad som nu funnits så länge. Vill kunna njuta av den fina utsikten från Tempeludden som det nu ser ut. Utan att ett stort bygge ska förstöra både miljö och den vackra utsikten.

Högaktningsfullt
[REDACTED]

From: Lovsta
Sent: maanantai 10. kesäkuuta 2019 10.00
To: [REDACTED]
Subject: RE: Lövstaverket

Hej!
Tack för ert mejl och era synpunkter, vi hanterar detta som ett samrådsyttrande.
Vänliga hälsningar
Daniel på Stockholm Exergi

From: [REDACTED]
Sent: sunnuntai 9. kesäkuuta 2019 21.26
To: Lovsta <lovsta@stockholmexergi.se>
Subject: Lövstaverket

Hej,
Vi har bla följande synpunkter på det helt vansinniga förslaget för Lövstaverket:
Placeringen av det nya kraftvärmeverket kunde inte vara sämre valt då det förstör Lövstabadet, småbåtshamnen och det fridfulla naturområdet Kyrkhamn.
Även andra föreningar och verksamheter i närområdet skulle drabbas hårt om verket byggs.
Naturligtvis så kommer alla boenden drabbas med en så stor och ful byggnad i närområdet.
I den bullerutredning som finns är det inget nämnt om det buller som ankommande och avgående fartyg kommer att avge. Endast buller vid själva lossningen finns med i den utredningen
Vi förstår inte att ni vill ta risken att förstöra Mälarens vatten, dels via den sanering ni vill utföra av bottensedimenten utanför området, dels via risken att befintliga miljögifter frigörs av de fartyg som är tänkta att angöra hamnen.
Vems är ansvaret om era utredningar och metoder visar sig att inte stämma och Mälarens vatten blir påverkat ?
Under byggprocessen kommer det att påverka närboende mycket och trafiksituationen på Lövstavägen kommer att bli enormt jobbig.
I underlaget som presenterades på samrådsmötet fanns det inget med om hur slutprodukterna från verket (varmt vatten och el) ska föras vidare till fjärrvärmenätet resp elnätet ?
Hur kommer det att gå till och vilket miljöpåverkan kommer det att ge, både under byggprocessen och i drift ?

Mvh

[REDACTED]

Virusfritt. www.avg.com